

ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันของนักศึกษาเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

โดย

นางสาวปิยะนุช เอื้อปัญญาสินธุ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรเภสัชศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเภสัชศาสตร์สังคมและการบริหาร แผน ก แบบ ก 2 ปริญญาโทมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันของนักศึกษาเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

โดย
นางสาวปิยะนุช เอื้อปัญจะสินธุ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรเภสัชศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเภสัชศาสตร์สังคมและการบริหาร แผน ก แบบ ก 2 ปริญญามหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

FACTORS AFFECTING PHARMACY STUDENT ENGAGEMENT AT SILPAKORN
UNIVERSITY

By

MISS Piyanut UEAPANJASIN

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Pharmacy (SOCIAL AND ADMINISTRATIVE PHARMACY)

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2021

Copyright of Silpakorn University

หัวข้อ	ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันของนักศึกษาเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
โดย	นางสาวปิยะนุช เอื้อปัญญาสินธุ์
สาขาวิชา	เภสัชศาสตร์สังคมและการบริหาร แผนก ก แบบ ก 2 ปริญญา มหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณิชฎิญา คำผล
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	รองศาสตราจารย์ ดร. ลาวัลย์ ศรีธธาพุทธ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรเภสัชศาสตรมหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. น้ำฝน ศรีบัณฑิต)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณิชฎิญา คำผล)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร. ลาวัลย์ ศรีธธาพุทธ)

.....ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วารณี บุญช่วยเหลือ)

.....ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ลีอรัตน์ อนุรัตน์พานิช)

60362204 : เกษศาสตร์สังคมและการบริหาร แผน ก แบบ ก 2 ปริญญาโทบริหารธุรกิจ

คำสำคัญ : ความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน, นักศึกษาเกษตรศาสตร์, ระดับความผูกพัน, ปัจจัย, เกษศาสตร์ศึกษา

ความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนเป็นแรงขับเคลื่อนที่นำไปสู่พฤติกรรมกรรมการแสดงออกของผู้เรียน หากผู้เรียนมีความผูกพันต่อการเรียนน่าจะส่งผลให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนได้ การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความผูกพันและปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันของนักศึกษา เกษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์แบบภาคตัดขวาง เก็บข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามในนักศึกษาเกษตรศาสตร์ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศิลปากร ชั้นปีที่ 1-6 จำนวน 1,020 คน สำหรับแบบสอบถาม ประกอบด้วย 4 ตอน คือ ตอนที่ 1-3 เป็นการวัดปัจจัยต่างๆ ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป สุขภาพจิต การสนับสนุนจากครอบครัว เพื่อน และอาจารย์ที่ปรึกษา สิ่งอำนวยความสะดวกของคณะวิชา เป็นต้น และตอนที่ 4 เป็นการวัดความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนโดยใช้แบบสอบถาม University Student Engagement Inventory (USEI) การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ สถิติไคสแควร์ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก ผลการศึกษาพบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามกลับจำนวน 312 คน (ร้อยละ 30.59) มีระดับความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนสูง โดยมีคะแนนเฉลี่ยความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนเท่ากับ 57.11 ± 5.66 คะแนน จากคะแนนเต็ม 75 คะแนน ประกอบด้วย ความผูกพันเชิงพฤติกรรม เท่ากับ 20.11 ± 2.34 คะแนน (คะแนนเต็ม 25 คะแนน) ความผูกพันเชิงความคิด เท่ากับ 19.36 ± 2.73 คะแนน (คะแนนเต็ม 25 คะแนน) และความผูกพันเชิงอารมณ์ เท่ากับ 17.64 ± 3.31 คะแนน (คะแนนเต็ม 25 คะแนน) สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มี 5 ปัจจัย คือ สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียน ($p < 0.001$, 95% CI = 1.40-2.33) การสนับสนุนจากอาจารย์ที่ปรึกษา ($p < 0.001$, 95% CI = 1.27-2.08) การสนับสนุนให้มีกิจกรรมนอกหลักสูตร และความมีชื่อเสียงของคณะ ($p < 0.001$, 95% CI = 1.28-2.17) การสนับสนุนจากครอบครัว ($p = 0.009$, 95% CI = 1.09-1.80) และการมีสุขภาพจิตที่ดี ($p = 0.008$, 95% CI = 1.09-1.80) ซึ่งสามารถทำนายความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนได้ร้อยละ 25 โดยมีร้อยละความถูกต้องเท่ากับ 67.9 โดยสรุปนักศึกษาเกษตรศาสตร์มีความผูกพันต่อการเรียนอยู่ในระดับสูง โดยสถาบันการศึกษาสามารถนำข้อมูลด้านปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันไปใช้ในการวางแผนเพื่อสร้างความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนได้ต่อไป

60362204 : Major (SOCIAL AND ADMINISTRATIVE PHARMACY)

Keyword : Student engagement, pharmacy student, engagement level, factors,
Pharmacy education

MISS PIYANUT UEAPANJASIN : FACTORS AFFECTING PHARMACY STUDENT
ENGAGEMENT AT SILPAKORN UNIVERSITY THESIS ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR
NATTIYA KAPOL, Ph.D.

Student engagement is the motivator that drives students' behavior. Students who engage in study can achieve academic success. The purposes of this study were to determine the level of student engagement and to investigate factors affecting the pharmacy student engagement, Silpakorn University. This was a cross-sectional analytical study that used a questionnaire to collect data from 1,020 undergraduate pharmacy students, year 1st - 6th. The questionnaire composed of four parts: parts 1-3 assessed influencing factors such as general personal information, mental health status, family, peer, and academic advisor support, faculty facilities, and so on. Part 4 assessed student engagement with University Student Engagement Inventory (USEI) questionnaire. Data were analyzed by descriptive statistics and inferential statistics such as chi-square test, exploratory factor analysis and logistic regression. The results showed that there was a total of 312 respondents (30.59 percent) with high student engagement level. Overall, the average score of student engagement was 57.11 ± 5.66 in the total of 75, consisting of behavioral engagement score 20.11 ± 2.34 (full score of 25), the cognitive engagement score 19.36 ± 2.73 (full score of 25) and emotional engagement score 17.64 ± 3.31 (full score of 25). The factors affecting student engagement statistically significant were 5 factors: faculty facilities ($p < 0.001$, 95% CI = 1.40-2.33), academic advisor supports ($p < 0.001$, 95% CI = 1.27-2.08), support for extracurricular activities and faculty reputation ($p < 0.001$, 95% CI = 1.28-2.17), family supports ($p = 0.009$, 95% CI = 1.09-1.80) and good mental health status ($p = 0.008$, 95% CI = 1.09-1.80). These factors can predict student engagement by 25% with an accuracy percentage of 67.9. To sum up, pharmacy student had a high student engagement level. Educational institutions can further use the factor information to plan for increased student engagement.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจาก เกสัชกรหญิง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณีฎฐิญา คำผล และ เกสัชกรหญิง รองศาสตราจารย์ ดร.ลาวัลย์ ศรีธธาพุทธ อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่คอยให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทางการทำงานวิจัย หรือการแก้ไขปัญหา รวมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของงานวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบพระคุณ เกสัชกรหญิง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วารณี บุญช่วยเหลือ เกสัชกรหญิง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. น้ำฝน ศรีบัณฑิต และเกสัชกร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ลีอรรัตน์ อนุรัตน์พานิช ที่อนุเคราะห์ให้คำแนะนำต่างๆในการ ทำงานวิจัย ขอขอบคุณความอนุเคราะห์สำหรับคำแนะนำทางสถิติจาก อ.ดร.วิภาวรรณ เล้าอรุณ ภาควิชาสถิติ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ขอขอบคุณผู้ช่วยวิจัยที่ช่วยในการเก็บข้อมูล และขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่เสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถาม จนทำให้การวิจัย ครั้งนี้สำเร็จไปได้ด้วยดี

นางสาว ปิยะนุช เอื้อปัญญาสินธุ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ณ
สารบัญตาราง.....	ฉ
บทที่ 1	1
บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	4
นิยามศัพท์	4
สมมติฐานของการศึกษา.....	4
ขอบเขตการศึกษา	4
กรอบแนวคิดงานวิจัย	5
บทที่ 2	6
ทบทวนวรรณกรรม	6
1. ข้อมูลคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.....	6
2. แนวคิดความผูกพัน (Engagement) และความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน (Student Engagement)	13
3. องค์ประกอบของความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน	15
4. ปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน	17
5. เครื่องมือที่ใช้ในวัดความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน	22

บทที่ 3	27
วิธีการศึกษา	27
1. รูปแบบการศึกษา	27
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	27
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	27
4. คำนิยามตัวแปรที่เกี่ยวข้อง	30
5. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	31
6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	32
7. การขอจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์	33
บทที่ 4	34
ผลการศึกษา	34
1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	34
2. ข้อมูลระดับความผูกพันของนักศึกษาคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร	41
3. ปัจจัยต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์ต่อระดับความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน	41
4. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ	47
5. ผลวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก	49
บทที่ 5	51
สรุปและอภิปรายผลการศึกษา	51
สรุปผลการศึกษา	51
อภิปรายผลการศึกษา	51
ข้อเสนอแนะ	54
ภาคผนวก	56
ภาคผนวก ก	57
ภาคผนวก ข	64

รายการอ้างอิง 66

ประวัติผู้เขียน 71

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 รายวิชาที่ลงทะเบียนเรียน.....	9
ตารางที่ 2 แบบวัดความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน	24
ตารางที่ 3 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	36
ตารางที่ 4 ปัจจัยทางสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม	37
ตารางที่ 5 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคณะวิชา ของผู้ตอบแบบสอบถาม	39
ตารางที่ 6 ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อระดับความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน.....	42
ตารางที่ 7 ปัจจัยทางสังคมที่มีความสัมพันธ์ต่อความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน	43
ตารางที่ 8 ความสัมพันธ์ของปัจจัยเกี่ยวข้องกับคณะวิชากับความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน	45
ตารางที่ 9 องค์ประกอบของตัวแปรอิสระ	48
ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน	50

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนเป็นแรงขับเคลื่อนที่นำไปสู่พฤติกรรมการแสดงออกของผู้เรียน ทั้งในด้านของความสนใจในการเรียน ความพยายามให้เวลากับสิ่งที่เรียนรู้ รวมถึงการมีความรู้สึที่ดีต่อการเรียน หากผู้เรียนมีความผูกพันต่อการเรียน ก็จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ มีความกระตือรือร้นในการเรียน และส่งผลให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน ตลอดจนช่วยลดปัญหาที่ผู้เรียนไม่เข้าชั้นเรียน ลาออกกลางคัน ไม่ตั้งใจเรียน หรือไม่ทำงานส่งได้ (1, 2) โดยการศึกษาของ Truta และคณะ(3) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน กับการลาออกกลางคัน ในนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 1,063 คน จากมหาวิทยาลัยขนาดกลางในประเทศโรมาเนีย พบว่า ความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนมีความสัมพันธ์เชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการลาออกกลางคัน นั่นคือหากผู้เรียนมีความผูกพันต่อการเรียนสูงก็จะมีอัตราการลาออกกลางคันต่ำ นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน ที่ส่งผลทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จทางการเรียน อาทิ งานวิจัยของ Finn และ Rock(4) ได้มีการสำรวจในนักเรียน เกรด 8 ถึง 12 จากโรงเรียนรัฐบาล 800 โรงเรียน และโรงเรียนเอกชน 200 โรงเรียนในประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 1,803 คน พบว่า ความผูกพันเชิงพฤติกรรมของผู้เรียนมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จทางการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และงานวิจัยของ Li-Chun Lin และคณะ(5) ซึ่งเป็นการประเมินความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน จากการสำรวจในผู้เรียนจำนวน 26 รายในประเทศไต้หวัน ได้มีการวัดผลการศึกษาด้วยคะแนนจากการส่งงานที่ได้รับมอบหมาย และคะแนนจากแบบทดสอบ ซึ่งจากงานวิจัยนี้พบว่า หากผู้เรียนมีความผูกพันต่อการเรียน ด้วยการทุ่มเท ศึกษาวิดีโอก่อนเข้าชั้นเรียน จะทำให้ผู้เรียนมีคะแนนงานมอบหมาย และคะแนนแบบทดสอบสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ รวมทั้งจะทำให้ผู้เรียนมีความผูกพันต่อการเรียนในห้องเรียนเพิ่มขึ้น และทำให้ประสบความสำเร็จในการเรียน ดังนั้นความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนนอกจากเป็นแรงขับเคลื่อนทำให้เกิดพฤติกรรมด้านบวกต่อการเรียน ยังส่งผลทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จทางการเรียนอีกด้วย

ดังนั้นการสร้างความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สถาบันการศึกษาควรดำเนินการสร้าง เพื่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน โดยเสริมปัจจัยต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการเกิดความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนนั้น ซึ่งมีทั้งปัจจัยภายใน และภายนอกที่เกี่ยวข้อง สำหรับปัจจัยภายในของผู้เรียน ได้แก่ การที่ผู้เรียนมีสุขภาพดี (6, 7) ซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้ พฤติกรรมการแสดงออก การ

รับรู้ต่างๆ ปัจจัยด้านกระบวนการคิดของผู้เรียน (mind set) ซึ่งมีความสำคัญต่อความสำเร็จในสิ่งที่มุ่งหวังไว้ เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการแสดงออก หรือการกระทำที่นำไปสู่ความมุ่งหวังที่ตั้งไว้(6, 8) ปัจจัยด้านความพยายามในการเรียนรู้ โดยความพยายามเป็นเรื่องที่สำคัญ หากผู้เรียนมีความสนใจ มีแรงบันดาลใจ หรือรู้สึกท้าทายกับสิ่งที่กำลังเรียนรู้ จะทำให้ผู้เรียนเกิดความพยายามในการเรียนรู้ จนในที่สุดทำให้เกิดความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน(2, 6) ความสามารถในการเรียนรู้ เป็นปัจจัยที่แสดงถึงความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถเข้าใจ และประยุกต์ใช้กลยุทธ์ในการเรียนรู้ และปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องอีกปัจจัยหนึ่ง คือ อารมณ์ความรู้สึกที่มีต่อการเรียนรู้ ความเครียด การวิตกกังวล หรือมีสภาวะทางจิตที่ผิดปกติ มีผลต่อความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน หากในชั้นเรียนรู้สึกสนใจ ตื่นเต้น มีความสุขกับการเรียน ไม่มีความกังวล หรือความเครียด ไม่เบื่อหน่ายในการเรียนรู้จะทำให้เกิดความพยายามในการเรียนรู้ ใส่ใจกับการเรียนรู้ จนเกิดเป็นความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน (9-11) ส่วนปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการเกิดความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนจากกับบุคคลต่างๆ พบว่า การได้รับการสนับสนุนจากบุคคลรอบข้างทำให้ผู้เรียนเกิดความผูกพันต่อการเรียนสูงขึ้น อาทิ การสนับสนุนจากครอบครัว ครอบครัวมีบทบาทในการสนับสนุนผู้เรียนในการสร้างแรงจูงใจและส่งเสริมด้านการเรียน และสนับสนุนด้านการเงิน บุคคลต่อมาที่ผลต่อความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน คือ เพื่อนซึ่งมีบทบาทในเรื่องของการสร้างความคาดหวังทางการเรียน การสร้างค่านิยมร่วมกันเกี่ยวกับการเรียน ทำให้เกิดความพยายามในการเรียน จนนำไปสู่การเกิดความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน นอกจากนี้ บุคคลอีกกลุ่มหนึ่งที่มีส่วนทำให้เกิดความผูกพันต่อการเรียน คืออาจารย์ที่ปรึกษาหรืออาจารย์ผู้สอน หากผู้เรียนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผู้สอน จะมีผลทำให้ผู้เรียนสนใจกับการเรียนในห้อง และประสบความสำเร็จในการเรียน(1, 11, 12) โดยอาจารย์ผู้สอนอาจหาวิธีที่จะกระตุ้นให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน หรือจัดรูปแบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน นอกจากนี้บริบทของสถาบันการศึกษา หรือหลักสูตร สาขาวิชาที่เรียนก็เป็นอีกปัจจัยที่ทำให้เกิดความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน โดยสถาบันการศึกษาสามารถมีบทบาทในการสร้างบรรยากาศของสถาบันการศึกษานั้น ๆ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และโปรแกรมการเรียนการสอน รวมถึงการสนับสนุนด้านการเรียนการสอน ไม่ว่าจะเป็นทุนการศึกษา หรือห้องสมุด สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการเรียนรู้ของผู้เรียนได้(1, 12) นอกจากนี้ความภูมิใจในสถาบัน ความมีชื่อเสียงของคณะวิชา หรือมหาวิทยาลัยก็เป็นอีกปัจจัยที่ทำให้เกิดความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนได้เช่นกัน (1, 10)

สำหรับประเทศไทยการวัดความผูกพันของผู้เรียนเป็นสิ่งที่มีมหาวิทยาลัยต่างๆ ให้ความสำคัญ และเป็นผลลัพธ์หนึ่งในเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินงานที่เป็นเลิศ (Education Criteria for Performance Excellence: EdPEX) ดังเช่นงานวิจัยของพงษ์จันทร์ และคณะ(1) วัดความผูกพันของนักศึกษาต่อการเรียน และต่อมหาวิทยาลัย รวมทั้งหาปัจจัยที่สามารถทำนายความผูกพันของผู้เรียน โดยทำการศึกษาในนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ลงทะเบียนในปีการศึกษา 2559 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีการใช้แบบสอบถามความผูกพันต่อการเรียน Utrecht Work Engagement Scale-Student Forms (UWES-SF) และใช้แบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นเองในการวัดความผูกพันต่อมหาวิทยาลัย จากผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมนักศึกษามีความผูกพันต่อการเรียน และความผูกพันต่อมหาวิทยาลัยในระดับสูง โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อการเรียน และความผูกพันต่อมหาวิทยาลัย ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล อาทิ ความเชื่อในความสามารถของตนเองด้านการเรียน การมีจุดมุ่งหมายในชีวิต ปัจจัยต่อมาคือ ปัจจัยทางสังคม อาทิ การสนับสนุนจากครอบครัว การสนับสนุนจากอาจารย์ที่ปรึกษา ปัจจัยสุดท้ายคือปัจจัยเกี่ยวกับมหาวิทยาลัย อาทิ หลักสูตรการศึกษา กิจกรรมเสริมหลักสูตร การสอนของอาจารย์ สิ่งอำนวยความสะดวกของมหาวิทยาลัย และภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ซึ่งปัจจัยเหล่านี้สามารถนำมาช่วยกันพยากรณ์ความผูกพันต่อการเรียน และความผูกพันต่อมหาวิทยาลัยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$)

สำหรับคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรก็เป็นคณะวิชาที่ใช้เกณฑ์คุณภาพการศึกษา EdPEX ในการพัฒนาคณะสู่ความเป็นเลิศ แต่จากสถิติการเรียนของนักศึกษา(13) พบว่า ในปีการศึกษา 2561-2564 มีนักศึกษาที่ออกกลางคันประมาณร้อยละ 10-15 ต่อปี และมีนักศึกษาที่ไม่จบการศึกษาตามกำหนดประมาณร้อยละ 3-5 ต่อปี ซึ่งปัจจุบันปัญหานักศึกษาออกกลางคันพบได้ในหลายสถาบัน(14-16) จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่ทำให้นักศึกษาออกกลางคัน คือ ปัจจัยด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน เป็นสาเหตุการออกกลางคันมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านสถานศึกษา และด้านสภาพแวดล้อม ตามลำดับ(17) ดังนั้นการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาจึงเป็นแนวทางที่ช่วยลดการลาออกกลางคันของนักศึกษา และอีกทั้งจากสถานการณ์ของประเทศไทยที่มีการเปลี่ยนแปลงไป ทั้งในเรื่องของ โครงสร้างประชากรที่จำนวนเด็กเกิดใหม่ลดลง การเกิดประชาคมอาเซียน การเข้าสู่เศรษฐกิจดิจิทัล การเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 และการเปลี่ยนแปลงของโลก รวมทั้งการปฏิรูปประเทศไทย ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวงการการศึกษา โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษา มีการเผชิญกับสภาพการแข่งขันที่เพิ่มขึ้น ทำให้อัตราการแข่งขันของแต่ละมหาวิทยาลัยเพิ่มสูงขึ้น จำเป็นต้องมีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา หลักสูตร การจัดการการเรียนการสอน เพื่อให้ทันต่อการ

เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น(18) ดังนั้นการสร้างให้นักศึกษามีความผูกพันต่อการเรียนจะส่งผลให้นักศึกษามีความตั้งใจในการเรียน ทำให้ได้ผลการเรียนที่ดี สามารถเรียนได้จบตามกำหนดเวลา และมีอัตราลาออกกลางคันที่ลดลงได้ แต่อย่างไรก็ตามการที่จะสร้างให้นักศึกษามีความผูกพันต่อการเรียนจำเป็นต้องที่คณะวิชาต้องรู้ถึงปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อการเรียนของนักศึกษา เพื่อจะได้วางแผนพัฒนาปัจจัยต่างๆ ในการส่งเสริมความผูกพันต่อการเรียนของนักศึกษาต่อไป

ด้วยเหตุผลเหล่านี้ ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาความผูกพันต่อการเรียนของนักศึกษาคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และหาปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อการเรียน เพื่อให้ได้ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การเกิดความผูกพันต่อการเรียนของนักศึกษาได้ โดยคณะวิชาสามารถนำผลการศึกษานี้ไปใช้ในการวางแผนเพื่อสร้างความผูกพันต่อการเรียนของนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถส่งเสริมความก้าวหน้า การพัฒนาตนเองของนักศึกษา ลดปัญหาการลาออกกลางคัน และการเรียนที่ไม่จบการศึกษาตามหลักสูตร รวมทั้งยังเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน พัฒนาหลักสูตร หรือกิจกรรมนอกหลักสูตรต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับความผูกพันของนักศึกษาคณะเภสัชศาสตร์ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศิลปากร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพัน ของนักศึกษาคณะเภสัชศาสตร์ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศิลปากร

นิยามศัพท์

ความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน หมายถึง สิ่งที่สะท้อนถึงพฤติกรรมการแสดงออกด้านบวก ไม่ว่าจะเป็นความสนใจ ใส่ใจกับการเรียน ความพยายามให้เวลากับสิ่งที่เรียนรู้ มีความรู้สึกที่ดีต่อการเรียน หรือสถาบันการศึกษา

สมมติฐานของการศึกษา

ปัจจัยทั้ง 3 ส่วน ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยเกี่ยวกับคณะวิชา มีผลต่อความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษานี้ทำการวัดความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน และหาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน ในนักศึกษาคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ชั้นปีที่ 1-6 ภายหลังก่อนปีการศึกษา 2562

กรอบแนวคิดงานวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคล

- เพศ
- ชั้นปีที่ศึกษา
- สุขภาพจิต
- รายได้

ปัจจัยทางสังคม

- การสนับสนุนจากครอบครัว
- การสนับสนุนจากเพื่อน
 - การสนับสนุนจากอาจารย์ที่ปรึกษา

ปัจจัยเกี่ยวกับคณะวิชา

- หลักสูตร
- กิจกรรมเสริมหลักสูตร
- สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียน

ความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน (Student engagement) 3 มิติ ได้แก่

- ความผูกพันเชิงพฤติกรรม
- ความผูกพันด้านอารมณ์
- ความผูกพันเชิงความคิด

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาเพื่อวัดระดับความผูกพันต่อการเรียนของนักศึกษาคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อการเรียนของนักศึกษา มีประเด็นในการทบทวนวรรณกรรมดังประเด็นต่อไปนี้

1. ข้อมูลคณะเภสัชศาสตร์ หลักสูตร และกิจกรรมต่างๆ ที่คณะได้มีการจัดให้กับนักศึกษา
2. ความหมายของความผูกพัน (Engagement) และความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน (Student Engagement)
3. องค์ประกอบของความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน
4. ปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน
5. เครื่องมือที่ใช้ในวัดความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน

1. ข้อมูลคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร(19)

คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ตั้งอยู่ในบริเวณพระราชวังสนามจันทร์ อ.เมือง จ. นครปฐม จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2528 และได้ทำการเปิดรับนักศึกษาครั้งแรกในการศึกษา 2529 ซึ่งมี “เภสัชกร รองศาสตราจารย์ ดร.ประโชติ เปล่งวิทยา” เป็นผู้ก่อตั้งคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และเป็นคณบดีคนแรก สำหรับวิสัยทัศน์ของคณะวิชา คือ “องค์กรเป็นเลิศทางการศึกษาและสร้างสรรค์นวัตกรรมเภสัชศาสตร์แม่นยำ เพื่อสังคมสุขภาวะอย่างยั่งยืน” ซึ่งมีปณิธานเพื่อมุ่งพัฒนาวิชาชีพและวิชาการด้านเภสัชศาสตร์ มุ่งประศาสน์ความรู้และเสริมสร้างคุณธรรมสู่บัณฑิต มุ่งผลิตเภสัชกรเพื่อสังคมและมวลมนุษยชาติ สำหรับปรัชญาของคณะเภสัชศาสตร์ คือ คุณธรรมประสานศาสตร์และศิลป์สร้างสรรค์สังคม และมีพันธกิจหลักเพื่อผลิตบัณฑิตทางเภสัชศาสตร์ที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการ คุณธรรมและจริยธรรม รับผิดชอบในการปฏิบัติงานตามภารกิจ และพันธกิจแห่งวิชาชีพเภสัชกรรมทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนที่ดำเนินไปในลักษณะผสมผสานความรู้และทักษะเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน ตอบสนองต่อความต้องการของสังคม และเป็นที่ยอมรับในระดับสากล โดยมีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ดังนี้

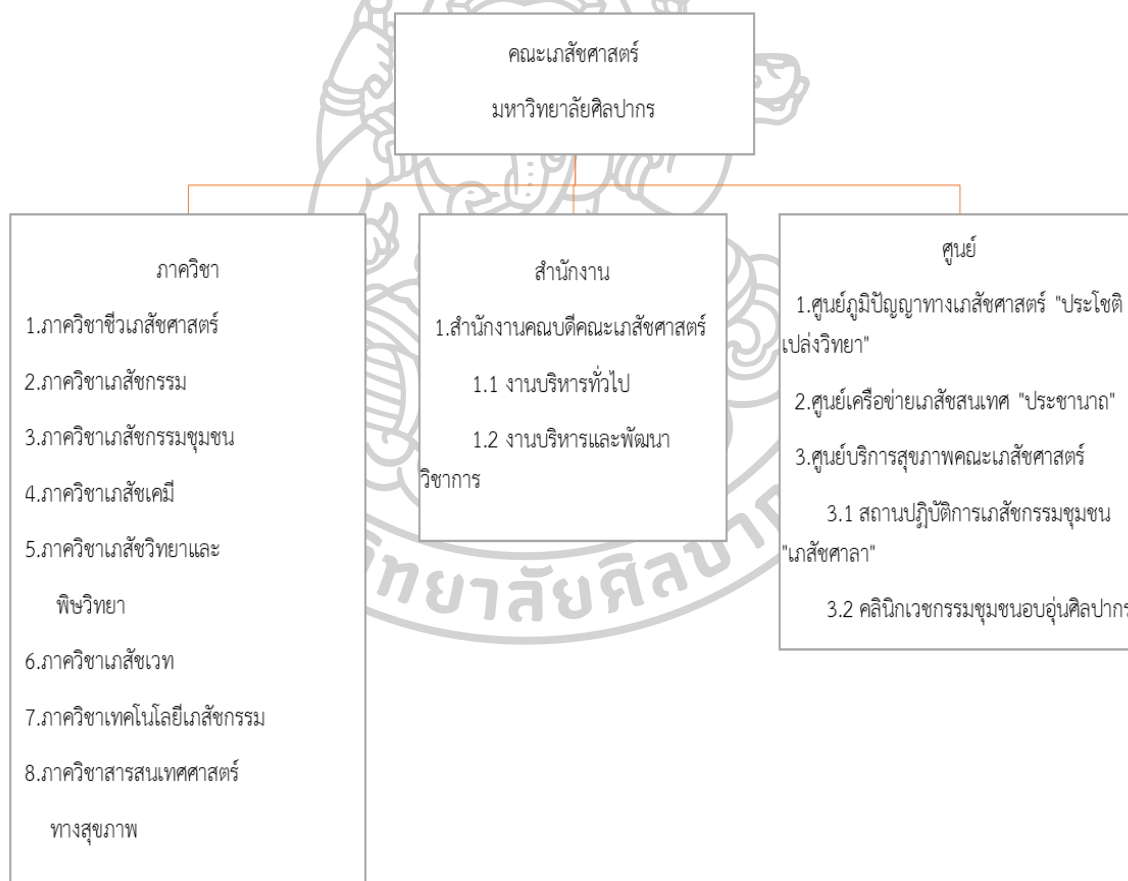
ดี (มีคุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบ จิตสาธารณะ และใส่ใจสุขภาพ)

เก่ง (มีความรู้ และทักษะด้านวิชาการ วิชาชีพ)

ระดับสากล (มีทักษะในศตวรรษที่ 21)

สำหรับพันธกิจรอง คือ พัฒนางานวิจัย ให้บริการวิชาการสู่ชุมชนและสังคม สร้างรายได้สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรทั้งในและต่างประเทศ โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยชั้นนำในประเทศ สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส อังกฤษ เยอรมนี และญี่ปุ่น เป็นต้น อีกทั้งยังทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มุ่งสู่ความเป็นองค์กรแห่งปัญญาทางเภสัชศาสตร์ระดับนำของประเทศ ภายใต้การบริหารจัดการองค์กรตามหลักธรรมาภิบาล

สำหรับโครงสร้างองค์กรของคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร สามารถ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนภาควิชา เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการเรียนการสอนให้กับนักศึกษา สำนักงานคณบดีคณะเภสัชศาสตร์ เป็นหน่วยงานที่ช่วยสนับสนุนงานการเรียนการสอน ดูแลบริหารงานต่างๆ ของคณะวิชา และหน่วยสุดท้าย คือ ศูนย์บริการต่างๆ ซึ่งมีหน้าที่ในการให้บริการทางเภสัชกรรม และหารายได้ของคณะ ตามรูปที่ 1 ดังนี้

รูปที่ 1 ผังโครงสร้างองค์กรของคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

สำหรับการจัดการเรียนการสอนในแต่ละภาควิชามีการจัดการเรียนที่แตกต่างกัน โดยมีเนื้อหาในการจัดการเรียนการสอน ดังต่อไปนี้

1. ภาควิชาชีวเภสัชศาสตร์ จัดการเรียนการสอนในรายวิชาพื้นฐานชีววิทยาระดับเซลล์และโมเลกุล กายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยา ชีวเคมี จุลชีววิทยาและวิทยาภูมิคุ้มกัน พยาธิวิทยา นอกจากนี้ยังจัดการเรียนการสอนเน้นด้านเภสัชศาสตร์ชีวภาพและสาขาที่เกี่ยวข้อง อาทิ ชีววัตถุ เทคโนโลยีชีวภาพทางเภสัชศาสตร์ การควบคุมคุณภาพยาทางชีวภาพ และโภชนาการและโภชนบำบัด เป็นต้น

2. ภาควิชาเภสัชกรรม จัดการเรียนการสอนด้านการให้บริการผู้ป่วยทุกประเภท โดยอาศัยความรู้พื้นฐานของสมมติฐานของโรคและสภาวะของผู้ป่วย ในการตัดสินใจการให้บริการและบริการผู้ป่วย ตลอดจนการให้และการติดตามข้อมูลที่มีส่วนสำคัญต่อการตัดสินใจในการบริการและบริการที่เกี่ยวข้อง

3. ภาควิชาเภสัชกรรมชุมชน จัดการเรียนการสอนด้านเภสัชศาสตร์สังคม และการบริหาร โดยใช้ความรู้พื้นฐานด้านสังคมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ เพื่อใช้ในการบริหารจัดการงานเภสัชกรรม รวมถึงการสนับสนุนให้นักศึกษาได้เรียนรู้และศึกษาปัญหาด้านสุขภาพของชุมชนและสังคม

4. ภาควิชาเภสัชเคมี จัดการเรียนการสอนในรายวิชาด้านเภสัชเคมี พัฒนางานวิจัยเพื่อรองรับการพัฒนาวิชาชีพเภสัชกรรมที่เกี่ยวข้องทางเคมีและผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ รวมทั้งการคิดค้นยาใหม่จากการออกแบบและสังเคราะห์ทางเคมีหรือจากผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ การควบคุมคุณภาพยาและการประกันคุณภาพยา ตลอดจนการให้บริการวิชาการด้านการวิเคราะห์ยา การควบคุมคุณภาพยา และตรวจการปลอมปนของยา และผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร

5. ภาควิชาเภสัชวิทยาและพิษวิทยา จัดการเรียนการสอนด้านองค์ความรู้ทางด้านเภสัชวิทยาและพิษวิทยา ซึ่งเป็นความรู้ในลักษณะประยุกต์ของความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพพื้นฐานในการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสารที่ใช้เป็นยา กลไกในการออกฤทธิ์ของยา และสารต่าง ๆ เมื่อเข้าสู่ร่างกายมนุษย์ ตลอดจนพิษวิทยาของสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ทั้งในแง่ปฏิสัมพันธ์กับมนุษย์ สัตว์และสิ่งแวดล้อม

6. ภาควิชาเภสัชเวช จัดการเรียนการสอนในศาสตร์ที่เกี่ยวกับ ยา อาหาร และเครื่องสำอางที่ได้จากธรรมชาติ ทั้งในด้านแหล่งวัตถุดิบ ผลิตภัณฑ์ การควบคุมคุณภาพและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ตลอดจนการศึกษาภูมิปัญญาไทยและการประยุกต์วิทยาการต่าง ๆ ด้านองค์ความรู้ทางการแพทย์พื้นบ้าน

7. ภาควิชาเทคโนโลยีเภสัชกรรม จัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับรูปแบบเภสัชภัณฑ์ การประเมินการผลิตเภสัชภัณฑ์ และการพัฒนาวัตถุดิบเพื่อการประยุกต์ทางเภสัชกรรม ความรู้พื้นฐานใน

การประกันคุณภาพและการบริหารที่เกี่ยวข้อง การนำส่งยาหรือระบบนำส่งยาสู่เป้าหมาย และการพัฒนาระบบนำส่งยาที่มีประสิทธิภาพและอาการข้างเคียงน้อย นอกจากนี้มีการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับเทคโนโลยีขั้นสูงในการพัฒนาระบบนำส่งสารออกฤทธิ์ทางชีวภาพ เครื่องสำอาง กระบวนการผลิต และ วิศวกรรม

8. ภาควิชาสารสนเทศศาสตร์ทางสุขภาพ จัดการเรียนการสอนในรายวิชาด้านเภสัชสารสนเทศ โดยเน้นการใช้งานและการประยุกต์องค์ความรู้ด้านสารสนเทศศาสตร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น การรวบรวม สืบค้น วิเคราะห์ และการเผยแพร่ข้อมูลยาและสุขภาพ

สำหรับการจัดการเรียน การสอนของคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้มีการจัดการเรียน การสอนทั้งในระดับปริญญาบัณฑิต ปริญญาโทบัณฑิต ปริญญาตรีบัณฑิต และ Doctor of Philosophy programs (International) มีหลักสูตร ทั้งสิ้น 11 หลักสูตร ดังนี้

1. ระดับปริญญาบัณฑิต มี 1 หลักสูตร คือ หลักสูตรเภสัชศาสตรบัณฑิต (6 ปี) ฉบับปรับปรุง 2559 (Doctor of pharmacy program) ซึ่งนักศึกษา ต้องลงทะเบียนเรียนไม่น้อยกว่า 229 หน่วยกิต แบ่งออกเป็น 3 หมวด ตามโครงสร้างหลักสูตร ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รายวิชาที่ลงทะเบียนเรียน

รายวิชาที่ลงทะเบียนเรียน	จำนวนหน่วยกิต
หมวดที่ 1 หมวดวิชาศึกษาทั่วไป	ไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต
วิชาบังคับ	9 หน่วยกิต
วิชาบังคับเลือก	ไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต
วิชาที่กำหนดโดยคณะ	ไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต
หมวดที่ 2 หมวดวิชาเฉพาะ	ไม่น้อยกว่า 193 หน่วยกิต
2.1 วิชาพื้นฐานวิชาชีพ	43 หน่วยกิต
2.2 รายวิชาบังคับวิชาชีพ	130 หน่วยกิต
2.2.1 กลุ่มวิชาทางด้านผลิตภัณฑ์	35 หน่วยกิต
2.2.2 กลุ่มวิชาด้านผู้ป่วย	40 หน่วยกิต
2.2.3 กลุ่มวิชาทางด้านเภสัชศาสตร์สังคม และการบริหาร	16 หน่วยกิต
2.2.4 กลุ่มวิชาการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพ	36 หน่วยกิต
2.2.5 รายวิชาจุลนิพนธ์	3 หน่วยกิต
2.3 รายวิชาเลือกวิชาชีพ	ไม่น้อยกว่า 20 หน่วยกิต
หมวดที่ 3 หมวดวิชาเลือกเสรี	ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต
รวมไม่น้อยกว่า 229 หน่วยกิต	

และนักศึกษาสามารถเลือกเข้าเรียนสาขาเน้น ในชั้นปีที่ 5 ซึ่งมี 3 สาขาวิชาดังนี้

1. สาขาเภสัชกรรมอุตสาหกรรม (Industrial pharmacy) เน้นเรียนรู้เกี่ยวกับความรู้ด้านการวิจัยและพัฒนาเภสัชภัณฑ์ แสวงหาสารที่มีฤทธิ์เป็นยาทั้งจากธรรมชาติ จากการสังเคราะห์และกึ่งสังเคราะห์ การพิสูจน์เอกลักษณ์ การศึกษากลไกการออกฤทธิ์และพิษของยา การพัฒนาตำรับยาและเภสัชภัณฑ์ ศึกษาความคงตัวของตำรับยา การเก็บรักษา การประกันและควบคุมคุณภาพเภสัชภัณฑ์ และการนำเภสัชภัณฑ์สู่ท้องตลาด ซึ่งสามารถเลือกทำจุลนิพนธ์ ตามภาควิชาต่างๆ ได้แก่ ภาควิชาชีวเภสัชศาสตร์ ภาควิชาเภสัชเคมี ภาควิชาเภสัชเวท และภาควิชาเทคโนโลยีเภสัชกรรม

2. สาขาการบริหารทางเภสัชกรรม ซึ่งหลักสูตรมีเนื้อหาเน้นใน 2 ส่วนคือ

- สาขาการบริหารทางเภสัชกรรม (เน้นเภสัชกรรมโรงพยาบาล) (Pharmaceutical care with specialty in hospital pharmacy) เน้นเรียนรู้เกี่ยวกับองค์ความรู้ในการบำบัดอาการของผู้ป่วยในโรงพยาบาลโดยใช้เภสัชภัณฑ์ เช่น ให้คำปรึกษาด้านยา ติดตามอาการไม่พึงประสงค์ของยา วางแผนการรักษาผู้ป่วยร่วมกับบุคลากรทางการแพทย์ เป็นต้น

- สาขาการบริหารทางเภสัชกรรม (เน้นเภสัชกรรมชุมชน) (Pharmaceutical care with specialty in community pharmacy) เน้นการเรียนรู้การบริหารเภสัชกรรมในสถานพยาบาล การประเมินสุขภาพเบื้องต้น และการวางแผนการบริหารทางเภสัชกรรมสำหรับผู้ป่วยในระดับร้านยา ครอบครัวและชุมชน รวมถึงการบริหารจัดการร้านยา การประยุกต์ความรู้ด้านสังคมศาสตร์ พฤติกรรมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดในการดูแลผู้ป่วย

3. สาขาการคุ้มครองผู้บริโภคด้านยาและสุขภาพ (Pharmaceutical and health consumer protection) เน้นการเรียนรู้เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคด้านยา ผลิตภัณฑ์และบริการสุขภาพ การสื่อสารด้านข้อมูลความรู้เกี่ยวกับยา และผลิตภัณฑ์สุขภาพ การประยุกต์ความรู้ด้านระบาดวิทยา กฎหมาย สังคมศาสตร์ พฤติกรรมศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ เพื่อบริหารจัดการงานคุ้มครองผู้บริโภคในระดับต่างๆ เฝ้าระวังปัญหาการใช้ยาในชุมชน เป็นต้น

2. ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต มีจำนวนทั้งสิ้น 5 หลักสูตร ได้แก่

2.1 หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางเภสัชศาสตร์

2.2 หลักสูตรเภสัชศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข

2.3 หลักสูตรเภสัชศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเภสัชกรรมคลินิก

2.4 หลักสูตรเภสัชศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเภสัชศาสตร์สังคมและการบริหาร

2.5 หลักสูตรเภสัชศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์ทางสุขภาพ

3. หลักสูตรระดับปริญญาเอก

3.1 หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเภสัชกรรมคลินิก

3.2 หลักสูตรเภสัชศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเภสัชศาสตร์สังคมและการบริหาร

4. Doctor of philosophy programs (International)

4.1 Doctor of Philosophy Program in Pharmaceutical Technology
(International)

4.2 Doctor of Philosophy Program in Pharmacy Science (International)

4.3 Doctor of Philosophy Program in Pharmaceutical Engineering
(International)

นอกจากคณะวิชาที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาแล้ว ทางคณะวิชายังมีการจัดกิจกรรมทั้งเสริมหลักสูตร และกิจกรรมนอกหลักสูตร เพื่อเพิ่มพูนทักษะด้านต่างๆให้กับนักศึกษา ทั้ง 5 ด้าน คือ

1. ทักษะด้านคุณธรรม จริยธรรม รู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบ เป็นทักษะที่มุ่งเน้นเสริมสร้างคุณธรรม และค่านิยมมีดีงาน เช่น ความซื่อสัตย์ ความกตัญญู ความอ่อนน้อมถ่อมตน การเห็นประโยชน์

2. ทักษะด้านกระบวนการคิดและการทำงาน เป็นทักษะที่มุ่งเน้นให้มีความสามารถในการคิดการทำงาน คิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ คิดอย่างเป็นระบบ สามารถจัดลำดับความสำคัญ รู้จักวางแผนการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการแก้ปัญหา และสามารถบริหารจัดการบุคคลและเวลาได้

3. ทักษะการประยุกต์ใช้ความรู้ทางวิชาการวิชาชีพ และส่งเสริมสุขภาพ มุ่งเน้นให้มีความรู้ทางวิชาการและวิชาชีพ สามารถประยุกต์ความรู้ให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นธรรม ช่วยเหลือสังคม

4. ทักษะด้านการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มุ่งเน้นให้มีความสามารถในการสื่อสารกับผู้อื่น ทำงานร่วมกับผู้อื่น และมีโรยามในการเข้าสังคม

5. ทักษะสู่ความเป็นสากล เป็นทักษะที่ได้จากการทำกิจกรรมที่ส่งเสริมให้มีความสามารถในการสร้างเครือข่าย ระดับนานาชาติ

สำหรับกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่คณะมีการจัดให้ ซึ่งนักศึกษาจะสำเร็จการศึกษาได้ต้องผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมตามที่คณะกำหนด ซึ่งสามารถแบ่งประเภทกิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็น 2 ส่วน คือ

1. กิจกรรมบังคับ เป็นกิจกรรมที่คณะเภสัชศาสตร์กำหนดให้นักศึกษาทุกคนที่ศึกษาตามหลักสูตรเภสัชศาสตรบัณฑิต ต้องเข้าร่วมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาการจัดกิจกรรม ซึ่งมีกิจกรรมดังนี้

1.1 กิจกรรมปฐมนิเทศ เป็นกิจกรรมที่จัดให้นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ได้ทราบถึงคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ระบบการศึกษาในคณะเภสัชศาสตร์ สวัสดิการนักศึกษา การปรับตัวและการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย

1.2 กิจกรรมเสริมทักษะการเรียนรู้และการใช้ชีวิต สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1-6 ซึ่งการจัดกิจกรรมให้นักศึกษาในแต่ละชั้นปี มุ่งเน้นการสร้างทักษะที่แตกต่างกัน คือ

1.2.1 นักศึกษาชั้นปีที่ 1 เน้นเสริมทักษะ ด้านคุณธรรม จริยธรรม การรู้จักหน้าที่ และความรับผิดชอบต่อสังคม และทักษะกระบวนการคิด การทำงาน

1.2.2 นักศึกษาชั้นปีที่ 2 เน้นสร้างกระบวนการคิด การทำงาน เตรียมพร้อมเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานด้านความปลอดภัยในห้องปฏิบัติการ

1.2.3 นักศึกษาชั้นปีที่ 3 เน้นสร้างกระบวนการคิด การทำงาน และทักษะด้านการสื่อสารและคสามสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

1.2.4 นักศึกษาชั้นปีที่ 4 เน้นทักษะการประยุกต์ใช้ความรู้ทางวิชาการ วิชาชีพและส่งเสริมสุขภาพ และทักษะสู่ความเป็นสากล

1.2.5 นักศึกษาชั้นปีที่ 5 และ 6 เน้นการเตรียมความพร้อมด้านการสมัครงาน และการวางแผนชีวิตด้านการงานและการเงิน การเตรียมตัวเข้าสู่วัยทำงาน

1.3 กิจกรรมเตรียมความพร้อมทักษะทางวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาเภสัชศาสตร์ชั้นปีที่ 2-6 เป็นกิจกรรมที่เตรียมความพร้อมทั้งด้านความรู้ พฤติกรรม ทักษะต่างๆ ก่อนฝึกปฏิบัติงาน วิชาชีพ ซึ่งจะมีการจัดโครงการเตรียมความพร้อมก่อนฝึกปฏิบัติงาน เริ่มตั้งแต่ ชั้นปีที่ 2 ให้นักศึกษาได้มีโอกาสเข้ามาศึกษาผลิตภัณฑ์ต่างๆ ในร้านยา และเข้าฝึกงาน 10 วัน ณ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เพื่อลงเยี่ยมบ้านในชุมชน ต่อมาในชั้นปีที่ 3 ฝึกทักษะการสื่อสาร และเข้าสังเกตการณ์เทคนิคในการซักประวัติในร้านยา และสุดท้ายในปีที่ 4 เป็นกิจกรรมทบทวนความรู้ ฝึกทักษะต่างๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการฝึกปฏิบัติงาน

1.4 กิจกรรมปัจฉิมนิเทศ เป็นกิจกรรมสุดท้ายที่ทางคณะจัดกิจกรรมให้นักศึกษา จัดเพื่อให้เรียนรู้เกี่ยวกับการตั้งเป้าหมายและอุดมการณ์ชีวิต การครองตน ครองงาน การเป็นผู้นำ พร้อมกับการสร้างความผูกพันกับสถาบัน

2. กิจกรรมเลือก นอกจากกิจกรรมที่คณะกำหนดให้นักศึกษา ยังมีกิจกรรมอื่นที่คณะเภสัชศาสตร์ สโมสรนักศึกษาคณะเภสัชศาสตร์ หรือหน่วยงานอื่นๆ จัดเพื่อส่งเสริมทักษะให้นักศึกษา นักศึกษาสามารถเลือกเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อเสริมทักษะตนเองอีกด้วย

นอกจากกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่างๆ ที่คณะวิชาได้จัดกิจกรรมให้นักศึกษาแล้ว ยังมีกิจกรรมนอกหลักสูตรที่เสริมทักษะต่างๆ ให้นักศึกษาได้มีโอกาสจัดกิจกรรมขึ้นมา ฝึกการทำงาน วางแผนงานต่างๆ การทำงานร่วมกันเป็นทีม สานสัมพันธ์ระหว่างรุ่นพี่ รุ่นน้อง หรือได้มีโอกาสเข้าไปสัมผัสการทำงานในชุมชน อาทิ กิจกรรมการออกค่ายอาสา กิจกรรมแต่งพี่ กิจกรรมรับน้อง กิจกรรมประกวดร้องเพลง เป็นต้น

นอกจากการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน จัดกิจกรรมต่างๆ ให้นักศึกษาแล้ว ทางคณะวิทยายังมีสวัสดิการให้นักศึกษาตลอดระยะเวลาที่เรียนในคณะเภสัชศาสตร์ อาทิ นักศึกษาทุกคนจะมีอาจารย์ที่ปรึกษาคอยให้คำปรึกษาตั้งแต่ ชั้นปีที่ 1-6 มีการสนับสนุนทุนการศึกษา ซึ่งนักศึกษาที่มีปัญหาด้านการเงิน สามารถขอทุนการศึกษาจากคณะวิชา หรือนักศึกษาสามารถกู้ยืมจากกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา อีกทั้งยังมีสวัสดิการการรักษาพยาบาลและประกันอุบัติเหตุให้นักศึกษาด้วย

2. แนวคิดความผูกพัน (Engagement) และความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน (Student Engagement)

2.1 ความผูกพัน (Engagement) เป็นสิ่งที่สะท้อนให้ทราบถึงความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่มีความผูกพันซึ่งกันและกัน ถือเป็นผลลัพธ์ชนิดหนึ่งที่ใช้วัดการกระทำกรมีส่วนร่วม ความมุ่งมั่น ความกระตือรือร้น ซึ่งเป็นแรงขับเคลื่อนที่ทำให้เกิดการแสดงออกกับสิ่งที่ผูกพันเหล่านั้น การวัดความผูกพันมีการวัด และใช้อย่างแพร่หลายในปัจจุบัน(20) เช่น การวัดความผูกพันของลูกจ้างกับนายจ้าง หรือองค์กร (Employee engagement) พบว่า หากลูกจ้างมีความผูกพันต่อนายจ้างหรือองค์กร รู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรมีความศรัทธาและมีความจงรักภักดีต่อองค์กร ตั้งใจทำงาน พยายามทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมาย จนทำให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น(21, 22) และมีการศึกษาที่เกี่ยวกับความผูกพันของลูกจ้างกับองค์กร ส่วนใหญ่มักศึกษาระดับความผูกพันในองค์กร และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันกับองค์กร ทั้งในองค์กรภาครัฐและเอกชนในหลายอาชีพโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวัดระดับความผูกพัน เช่น การศึกษาของนิรันดร์(21) ศึกษาความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการสำนักงานเลขาธิการ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยจำนวน 37 คน ผลการศึกษาพบว่า ความผูกพันองค์กรของข้าราชการสำนักงานเลขาธิการ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีความผูกพันระดับสูงคือ ด้านความเชื่อมั่นในการยอมรับเป้าหมาย และค่านิยมขององค์กร รองลงมา คือ ด้านความปรารถนาที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกขององค์กร ด้านความจงรักภักดีต่อองค์กร ด้านการเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร และด้านที่มีผูกพันอันดับสุดท้าย คือ ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทเพื่อประโยชน์ต่อองค์กร และมีงานวิจัยของชาญวุฒิ(22) ศึกษาความผูกพันและปัจจัยที่มีผลต่อองค์กรของบุคลากรโรงเรียนอิสลามสันติชน จำนวน 109 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย พบว่า ภาพรวมบุคลากรในโรงเรียนมีระดับความผูกพันอยู่ในระดับสูง โดยมีความเฉลี่ยสูงสุดในด้านความห่วงใยในอนาคตขององค์กร และมีความเฉลี่ยต่ำสุดในด้านการยอมรับเป้าหมายและนโยบายขององค์กร โดยปัจจัยที่มีผลกับความผูกพันในองค์กร ได้แก่ ระดับตำแหน่ง ระดับการศึกษาและระยะเวลาในการทำงาน ความท้าทายของงาน ความก้าวหน้าของงาน ความมีอิสระในการทำงาน การมีส่วนร่วมในการบริหารงาน สภาพแวดล้อมองค์กร และการกระจายอำนาจ

ในองค์กรล้วนเป็นปัจจัยที่มีผลทำให้เกิดความผูกพันต่อองค์กร ทั้งนี้ยังมีงานวิจัยที่ทำการศึกษาระดับความผูกพัน และปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันในหน่วยงานอื่นๆ เช่น การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท ไตกิ้น อินดัสทรีส์ ประเทศไทย (จำกัด)(23) การศึกษาความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี(24) การศึกษาความผูกพันต่อองค์กรของเจ้าหน้าที่ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)(25) เป็นต้น ซึ่งการศึกษาเหล่านี้เป็นการหาปัญหา และนำผลการศึกษาไปใช้เพื่อปรับปรุง หรือพัฒนาหน่วยงานให้เกิดความผูกพันในองค์กรต่อไป นอกจากนี้ในทางธุรกิจมีการศึกษาความผูกพันของลูกค้า (Customer engagement) กับสินค้าหรือตราของสินค้า (Brand) เช่นกัน เพื่อเป็นประโยชน์ในการสร้างความจงรักภักดีต่อสินค้า ปรับปรุงพัฒนาสินค้าหรือบริการ ซึ่งพบว่า หากลูกค้ามีความผูกพันต่อสินค้า บริการ จะทำให้ลูกค้ากลับมาซื้อสินค้า หรือบริการซ้ำจนทำให้เกิดความจงรักภักดีต่อสินค้า สามารถสร้างโอกาสในการทำธุรกิจในระยะยาว ปัจจุบันมีการศึกษาความผูกพันของลูกค้าต่อสินค้าอย่างแพร่หลาย มักศึกษาระดับความผูกพัน และปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพัน เช่นเดียวกับการศึกษาความผูกพันต่อองค์กร เช่น งานวิจัยของอิศราพงศ์(26) ได้ศึกษาความผูกพันของผู้ใช้บริการในแผนกผู้ป่วยนอก และผู้ป่วยใน ต่อการบริการของโรงพยาบาลเอกชนชั้นนำแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน พบว่า ในภาพรวมของผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่อพนักงาน สถานที่ให้บริการและด้านกระบวนการให้บริการ ในระดับมาก ซึ่งเกิดความผูกพันในด้านความเชื่อมั่น และมีศรัทธาในการบริการของโรงพยาบาลเอกชนโดยรวมระดับมาก และมีความผูกพันในด้านการมีตราสินค้าของโรงพยาบาลเอกชนโดยรวมในระดับปานกลาง ทำให้ผู้ป่วยไวใจและกลับมาใช้บริการซ้ำที่โรงพยาบาล สำหรับทางการแพทย์เอง ได้นำทฤษฎีความผูกพันมาใช้เช่นเดียวกัน คือ ความผูกพันของคนไข้ (Patient engagement) คือ การสร้างความผูกพันระหว่างตัวคนไข้ ครอบครัว ผู้ดูแลคนไข้ และเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ไม่ว่าจะเป็น แพทย์ พยาบาล เภสัชกร เพื่อให้ผู้ป่วยเข้าใจ และร่วมวางแผนในการรักษา เพิ่มประสิทธิภาพในการรักษาแก่ผู้ป่วย(27)

2.2 ความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน (Student engagement) สำหรับคำนิยามของความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน มีนักวิจัยให้คำนิยามที่หลากหลาย จากงานวิจัยของพงษ์จันทร์ และคุณ(1) ให้คำนิยามของความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนคือ “การที่นักศึกษามีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกิจกรรมการเรียนรู้ที่มหาวิทยาลัยได้จัดให้ รวมทั้งการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้อื่นๆ ที่มีอยู่ในมหาวิทยาลัย” งานวิจัยของ Kuh และคณะ(28) หมายถึง การทุ่มเทพลังงาน และเวลาของผู้เรียน และการทุ่มเททรัพยากร และมีการวางแผนทางการศึกษาจากสถาบันการศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการศึกษาสูงที่สุด งานวิจัยของ Trowler(2) ที่ให้คำนิยามคือ การมีส่วนร่วมของผู้เรียน ทุ่มเทเวลาความพยายามและทรัพยากรที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ที่ผู้เรียนและสถาบันการศึกษาลงทุนเพื่อเพิ่มประสบการณ์ เพิ่มผลการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียนทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จด้านการศึกษา จน

ทำให้สร้างชื่อเสียงให้สถาบันการศึกษา งานวิจัยของ Oyer(29) อธิบายว่า ความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน คือ การลงทุนทางจิตวิทยาของผู้เรียนในการเรียนรู้และการจัดการความรู้หรือการสร้างทักษะ ทำให้เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และงานวิจัยของ Abla และคณะ(30) ให้คำนิยามของความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน คือ สภาวะของอารมณ์ สังคม และสติปัญญาที่จะเรียนรู้ด้วยความอยากรู้อยากเห็น มีส่วนร่วมในการเรียน และขับเคลื่อนไปสู่การเรียนรู้ที่ดีขึ้น

ดังนั้นผู้วิจัย ได้สรุปคำนิยามของความผูกพันต่อการเรียน คือ แรงขับเคลื่อนที่นำไปสู่พฤติกรรมแสดงออกของผู้เรียน โดยทุ่มเทเวลา ใส่ใจในการเรียน มีความพยายามให้เวลากับสิ่งที่เรียนรู้ รวมถึงการมีความรู้สึกที่ดีต่อการเรียน

3. องค์ประกอบของความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน

ความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนเป็นผลลัพธ์ที่มีหลายมิติที่สามารถนำมาอธิบายถึงความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนได้ ดังนี้

ในงานวิจัยของ Finn และคณะ(31) Marks(32) Newman และคณะ(33) Furlong และคณะ(34) กล่าวว่าไว้ว่า ความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนประกอบด้วย 2 มิติ คือ ความผูกพันเชิงพฤติกรรม (Behavioral engagement) คือความสนใจของผู้เรียนในห้องเรียน หรือในโรงเรียน และความผูกพันเชิงอารมณ์ (Emotional engagement) รู้สึกเป็นเจ้าของ เป็นส่วนหนึ่ง รู้สึกว่าการเรียนเป็นคุณค่าอย่างหนึ่ง

ในงานวิจัยของ Fredricks(35) และ งานวิจัยของ Christensonและคณะ(8) กล่าวว่า ความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน ประกอบด้วย 3 มิติ คือ 1) ความผูกพันเชิงพฤติกรรม (Behavioral engagement) เป็นพฤติกรรมแสดงออกของผู้เรียน เช่น ทำตามกฎของห้องเรียน การมีส่วนร่วมในการเรียน ใส่ใจ สนใจ ตั้งใจ พยายามเรียนรู้ สนใจในกิจกรรมต่างๆของตารางเรียน ซึ่งสามารถวัดได้จากพฤติกรรมมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของผู้เรียน วัดความตั้งใจเรียนทั้งในห้อง และนอกห้องเรียน 2) ความผูกพันเชิงอารมณ์ (Emotional engagement) เป็นการมีทัศนคติที่ดี ความสนใจ การให้คุณค่าในความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับบุคคล และสิ่งต่างๆ ได้แก่ ผู้สอน บุคคลากรในคณะ คณะวิชา และมหาวิทยาลัย เพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี และรู้สึกเป็นเจ้าของเกิดความภาคภูมิใจในการเรียนและสถาบัน 3) ความผูกพันเชิงความคิด (Cognitive engagement) คือ การตั้งเป้าหมาย การสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ และความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ในงานวิจัยของ Appleton และคณะ(12) ที่เสนอว่าองค์ประกอบของความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนประกอบ 4 มิติ คือ ความผูกพันต่อการเรียน (academic) ความผูกพันเชิงพฤติกรรม (behavioral) ความผูกพันเชิงความคิด (cognitive) และความผูกพันทางจิตใจ (psychological) โดยมีมิติที่เพิ่มขึ้นมา คือ ความผูกพันต่อการเรียน (academic engagement) ซึ่งเป็นความผูกพันนี้ที่

เกิดขึ้นหลังจากการแสดงออกของพฤติกรรมของเรียนในการใส่ใจ การพยายามในการเรียนรู้ การทำงานทำการบ้าน เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการเรียน ดังแสดงในรูปที่ 2

ส่วนงานวิจัยของ GUNUC และคณะ(36) ได้มีการแบ่งความผูกพันของผู้เรียนเป็น 2 ส่วน คือ ความผูกพันของผู้เรียนต่อสถาบันการศึกษาหรือมหาวิทยาลัย (Campus engagement) คือการรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง หรือรู้สึกเป็นเจ้าของต่อสถาบันการศึกษานั้นๆ และความผูกพันในห้องเรียน (Class engagement) คือการมีส่วนร่วมในห้องเรียนซึ่งประกอบด้วย 3 มิติ คือ พฤติกรรม อารมณ์ และการเรียนรู้ทั้งใน และนอกห้องเรียน

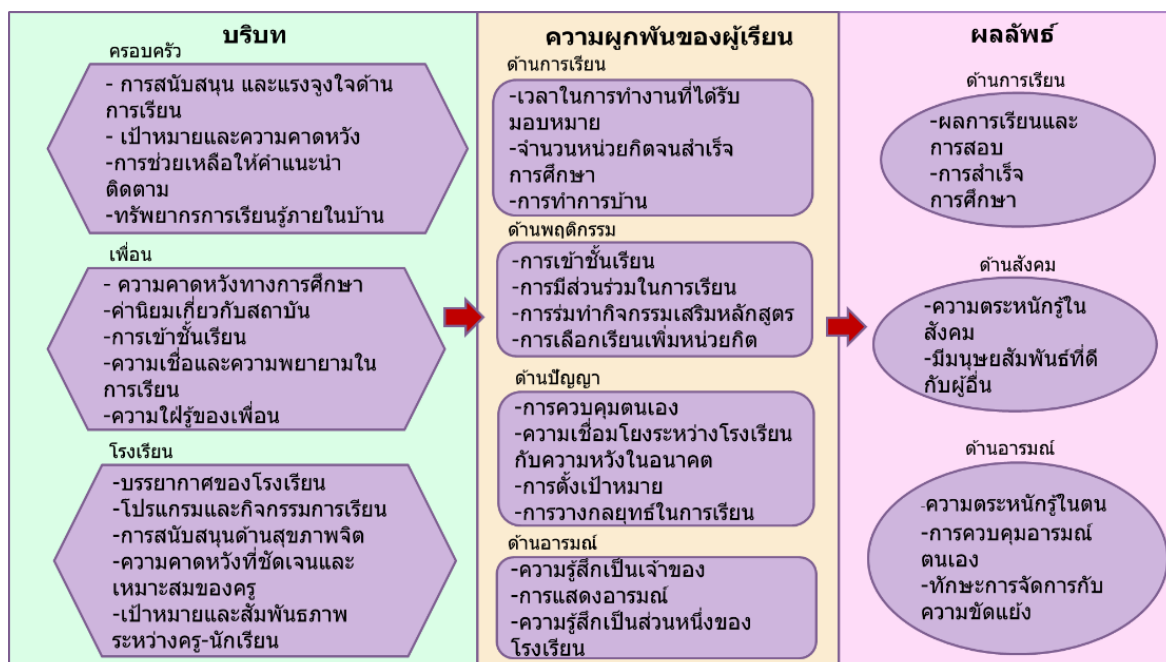
จากงานวิจัยของ Trowler (2) สามารถแบ่งระดับความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนได้ เป็น 3 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 คือ การมีความผูกพันเชิงบวก นักเรียนสนใจ ใส่ใจในการเรียน พยายามทำงานที่ได้รับมอบหมาย

ระดับที่ 2 คือ การไม่มีความผูกพัน นักเรียนไม่เข้าชั้นเรียน ไม่ใส่ใจเกี่ยวกับภาระการเรียน ไม่ทำงานที่ได้รับมอบหมาย

ระดับที่ 3 คือ มีการผูกพันเชิงลบ ไม่สนใจไม่ใส่ใจกับการเรียน รวมถึงรบกวนไม่ให้ผู้อื่นเรียน ซึ่งปัญหาการที่ผู้เรียนไม่ตั้งใจเรียน ไม่ใส่ใจกับการเรียนรู้ การไม่เข้าชั้นเรียนล้วนกระทบต่อผลการเรียนของผู้เรียน ดังนั้น หากสามารถสร้างความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนจะทำให้ผลการเรียนที่ดีขึ้น

นอกจากนี้ยังมีงานศึกษาของ Schaufeli และคณะ(37) ที่ได้มีการประยุกต์องค์ประกอบของความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนมาจาก ความผูกพันต่องาน (Work engagement) ซึ่งประกอบด้วย 3 มิติ คือ การมีพลังเต็มเปี่ยม (Vigor) คือ การทุ่มเท มีความพากเพียร พยายาม ทุ่มเทให้กับการเรียนรู้ การอุทิศตน (Dedication) คือ การมีความกระตือรือร้น มีแรงบันดาลใจ มีความภาคภูมิใจ และรู้สึกท้าทายต่อการเรียน และการซึมซาบกับการเรียน (Absorption) คือ การจดจ่ออย่างเต็มที่และหมกมุ่นอยู่กับงาน หรือการเรียนของตนโดยที่เวลาผ่านไปไม่รู้ตัว

รูปที่ 2 บริบท องค์ประกอบและผลลัพธ์ของความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน(12)

4. ปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน

สำหรับปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการสร้างความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนจากการทบทวนวรรณกรรม สามารถแบ่งออกเป็นปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก สำหรับปัจจัยภายใน คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่

1. การมีสุขภาพดี โดย Jensen(6) ได้กล่าวว่าการที่ผู้เรียนมีสุขภาพดี มีผลต่อการเรียนรู้ พฤติกรรมการแสดงออก การรับรู้ต่างๆ เช่น ในผู้เรียนที่มีปัญหาการติดเชื้อที่หู จนทำให้การได้ยินสูญเสียไป ทำให้รับรู้ได้น้อยลง ความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนจะลดลงตามไปด้วย ส่วนการได้รับสารอาหารครบถ้วนก็มีความสำคัญ น้ำตาลในเลือด และออกซิเจนเป็นสารอาหารสำหรับสมองทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีได้ เช่น จากการศึกษาของ Wang และคณะ(7) ศึกษาผลของระดับน้ำตาลในเลือดต่อการทำงานของสมอง ในผู้เรียนสุขภาพดีจำนวน 20 คน พบว่า หากมีระดับน้ำตาลในเลือดสูงๆ ต่ำๆ ไม่คงที่ในเลือด เช่น การไม่รับประทานอาหารในตอนเช้า หรือการได้รับสารอาหารไม่เพียงพอ มีผลต่อการรับรู้ หรือการเรียนรู้ ซึ่งจะส่งต่อความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน และการประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ นอกจากสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงแล้ว การมีสุขภาพจิตดี อารมณ์ดี มีอารมณ์ความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนรู้ หากในชั้นเรียนรู้สึกสนใจ ตื่นเต้น มีความสุขกับการเรียน ไม่มี ความกังวล ความเครียด และไม่เบื่อหน่ายในการเรียนรู้จะทำให้เกิดความพยายามในการเรียนรู้ ใส่ใจกับการเรียนรู้ จนเกิดเป็นความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน(38) เช่น งานวิจัยของ COCORADÁ(9) เป็นการศึกษาสภาวะทางอารมณ์ต่างๆ ทั้งด้านบวกและด้านลบ เช่น ความหวัง ความสุข ความภูมิใจ

ความผิดหวัง โกรธ หรือกังวล ในก่อน ระหว่าง และหลังการเข้าห้องเรียน มีผลต่อการประสบความสำเร็จในการเรียน ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยจำนวน 231 คน พบว่า อารมณ์เชิงบวกมีผลต่อการประสบความสำเร็จในการเรียน

2. กระบวนการคิดของผู้เรียน (Mind set) ซึ่งมีความสำคัญต่อความสำเร็จในสิ่งที่มุ่งหวังไว้ เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการแสดงออก หรือการกระทำที่นำไปสู่การความมุ่งหวังที่ตั้งไว้(6)

3. ชั้นปี ซึ่งจุฑาทิพย์ และคณะ(39) ได้ศึกษาความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน และปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับความผูกพันของนักศึกษาต่อวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล ศึกษาในนักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล ระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1-4 ประจำปีการศึกษา 2557-2558 จำนวน 358 คน ผลการศึกษา พบว่า ความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนต่อวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และปัจจัยที่ผลต่อความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน คือ ชั้นปี ยิ่งนักศึกษาเรียนชั้นปีสูงขึ้น ยิ่งมีความผูกพันของผู้เรียนเพิ่มขึ้น ได้เข้ามาสัมผัสกับอาจารย์ การเข้าร่วมกิจกรรมกลางของวิทยาลัยและการเข้าร่วมกิจกรรมของชมรม/ สโมสร นักศึกษาส่งผลต่อความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนต่อวิทยาลัยในภาพรวมที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันของผู้เรียน คือ ความภาคภูมิใจต่อวิทยาลัย สภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัย ความผูกพันต่ออาจารย์ ความผูกพันต่อเจ้าหน้าที่ ความผูกพันต่อรุ่นพี่/รุ่นน้องและความผูกพันต่อเพื่อน มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันต่อความผูกพันต่อวิทยาลัยในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.0111

4. การรับทุนการศึกษา ดั่งงานวิจัยของ Truta และคณะ(3) ซึ่งได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน กับการลาออกกลางคัน ในนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 1,063 คน จากมหาวิทยาลัยขนาดกลางในประเทศโรมาเนีย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน คือ ภูมิหลังของครอบครัว (ระดับการศึกษาของบิดามารดา เศรษฐฐานะของครอบครัว) สถานภาพทางการเงินของผู้เรียน (การได้รับทุนการศึกษา)

ส่วนปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน คือปัจจัยทางสังคม และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคณะวิชา ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน ได้แก่

1. การสนับสนุนจากครอบครัว(1, 12, 35, 40, 41) ครอบครัวเป็นสถาบันแรกในการเลี้ยงดูอบรมสั่งสอน ให้ความรัก ซึ่งมีบทบาทในการสนับสนุน สร้างแรงจูงใจและส่งเสริมการพัฒนาทางด้านร่างกาย จิตใจ รวมทั้งยังมีการสนับสนุนด้านการเรียน วางแผนในการเรียน และสร้างความคาดหวังในการเรียน มีบทบาทในการสนับสนุนด้านการเงิน และยังมีการสนับสนุนด้านจิตใจ คอยให้กำลังใจ และคอยช่วยให้คำแนะนำ แก้ไขปัญหาทั้งด้านการใช้ชีวิต และด้านการเรียน

2. การสนับสนุนจากอาจารย์ที่ปรึกษา สำหรับอาจารย์ที่ปรึกษา คืออาจารย์ที่ได้มอบหมายจากคณะวิชาให้ดูแลนักศึกษา คอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเรียน การสอน การใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย คอยช่วยแก้ไขปัญหา และให้กำลังใจตั้งแต่นักศึกษาเข้าเรียน จนสำเร็จการศึกษา ซึ่งความสัมพันธ์ที่ดีที่เกิดขึ้นระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน จะทำให้เกิดความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนได้(1)

3. การสนับสนุนจากเพื่อน(8, 12, 40, 42-44) ในการเรียนระดับมหาวิทยาลัย นักศึกษามักมาจากต่างที่ อาจมาจากต่างจังหวัดซึ่งต้องมาเรียนและ ใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยเอง ซึ่งกลุ่มเพื่อนมักมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับนักศึกษา คอยให้กำลังใจ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ช่วยให้คำแนะนำ แก้ปัญหาในเรื่องต่างๆ รวมทั้งยังช่วยในการปรับตัวกับการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย ซึ่งกลุ่มเพื่อนยังมีอิทธิพลต่อความคิด ความเชื่อ ทศนคติ อีกทั้งยังมีผลต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา ดังนั้นความสัมพันธ์ที่ดีของกลุ่มเพื่อน จึงทำให้เกิดความผูกพันต่อการเรียน

สำหรับปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมากมาย อาทิ งานวิจัยของพงษ์จันทร์ และคณะ(1) เป็นการศึกษาความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ รวมทั้งปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน มีการศึกษาในนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ลงทะเบียนในปีการศึกษา 2559 จำนวน 4,048 คน โดยใช้แบบสอบถามวัดความผูกพันของผู้เรียนด้วย Utrecht Work Engagement Scale-Student Forms (UWES-SF) และใช้การวิเคราะห์ Multiple regression ในการหาปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อการเรียน ซึ่งวัดจากนักศึกษาที่มาจากทุกคณะวิชา พบว่า โดยภาพรวมนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีความผูกพันต่อการเรียนสูง ไม่ว่าจะเพศชาย หรือเพศหญิงมีผลความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนไม่แตกต่างกัน ซึ่งนักศึกษาที่มาจากคณะศึกษามีความผูกพันต่อการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$) และสำหรับนักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมแตกต่างกัน มีความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$) ซึ่งปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยเกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัย สามารถร่วมกันพยากรณ์ความผูกพันของผู้เรียนได้ร้อยละ 45.1 ($R^2 = 0.451$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$) ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อการเรียน คือ ความเชื่อในความสามารถของตนเองด้านการเรียน($p < 0.01$) การมีจุดมุ่งหมายในชีวิต($p < 0.01$) การสนับสนุนจากครอบครัว($p < 0.01$) การสนับสนุนจากอาจารย์ที่ปรึกษา($p < 0.01$) หลักสูตรการศึกษา($p < 0.01$) กิจกรรมเสริมหลักสูตร($p < 0.01$) สิ่งอำนวยความสะดวกของมหาวิทยาลัย($p < 0.05$) ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย($p < 0.01$)

งานวิจัยของ Fraide และคณะ(40) เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ของระหว่างการสนับสนุนจากครอบครัว การสนับสนุนจากคุณครู และการสนับสนุนจากเพื่อน กับความผูกพันต่อการเรียน และความสำเร็จในการเรียน ในนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในฟิลิปปินส์ จำนวน 1,694 คน โดยใช้ Facilitating Conditions Questionnaire (FCQ) วัดความผูกพันต่อการเรียน และใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ เป็นวิธีในการหาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ที่มีผลต่อความผูกพันต่อการเรียน พบว่า การสนับสนุนจากผู้สอน และการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับเพื่อน มีผลต่อความผูกพันต่อการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) และการมีความสัมพันธ์เชิงลบกับครอบครัว และ ความสัมพันธ์เชิงลบกับเพื่อน มีผลต่อความผูกพันต่อการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$) และมีผลต่อความสำเร็จในการเรียนวิทยาศาสตร์ ($p < 0.001$)

งานวิจัยของ Fernandez-zabala และคณะ(42) เป็นการศึกษาวิเคราะห์ความแตกต่างของเพศและอายุ กับความผูกพันต่อการเรียน และหาความสัมพันธ์ของการสนับสนุนจากครอบครัว การสนับสนุนจากเพื่อน และการสนับสนุนจากผู้สอนมีผลต่อความผูกพันต่อการเรียนในนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในสเปน จำนวน 1,543 คน โดยใช้ The School Engagement Measure (SEM) วัดความผูกพันต่อการเรียน และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนจากครอบครัว การสนับสนุนจากเพื่อน และการสนับสนุนจากโรงเรียน ด้วยการใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ พบว่า เด็กผู้หญิงมีความสัมพันธ์ต่อความผูกพันต่อการเรียนเชิงพฤติกรรม และเชิงอารมณ์ และพบว่า การสนับสนุนจากครอบครัว มีความสัมพันธ์ต่อความผูกพันต่อการเรียนเชิงพฤติกรรม ($p < 0.001$) ความผูกพันต่อการเรียนเชิงอารมณ์ ($p < 0.001$) ความผูกพันต่อการเรียนเชิงความคิด ($p < 0.001$) การสนับสนุนจากเพื่อน มีความสัมพันธ์ต่อความผูกพันต่อการเรียนเชิงพฤติกรรม ($p < 0.01$) ความผูกพันต่อการเรียนเชิงอารมณ์ ($p < 0.001$) ความผูกพันต่อการเรียนเชิงความคิด ($p < 0.01$) และการสนับสนุนจากคุณครู มีความสัมพันธ์ต่อความผูกพันต่อการเรียนเชิงพฤติกรรม ($p < 0.001$) ความผูกพันต่อการเรียนเชิงอารมณ์ ($p < 0.001$) ความผูกพันต่อการเรียนเชิงความคิด ($p < 0.001$)

งานวิจัยของ DURÓN-RAMOS และคณะ(44) เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านจิตวิทยาเชิงบวกกับความผูกพันต่อการเรียนในนักศึกษาในเม็กซิโก โดยใช้แบบสอบถาม University Student engagement instrument (USEI) และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านจิตวิทยาเชิงบวกและความผูกพันต่อการเรียนด้วย structural equations model พบว่า ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อนร่วมห้อง และความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ความฉลาดทางอารมณ์ และ

การมีความสุขในการเรียน มีผลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน

จากการทบทวนวรรณกรรม ปัจจัยภายนอกอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความผูกพันต่อการเรียนคือ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคณะวิชา ได้แก่

1. สิ่งอำนวยความสะดวกที่คณะจัดสรรให้อาทิ ความเพียงพอต่อโสตทัศนภายในห้องเรียน มีโต๊ะ เก้าอี้ เพียงพอ แสงสว่างในห้องเรียนเพียงพอ เสริมสร้างบรรยากาศที่ดีในห้องเรียน แม้กระทั่งการมีแหล่งค้นคว้าหาความรู้ให้ผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นห้องสมุด มีการนำหนังสือเล่มใหม่เข้ามาในห้องสมุดเสมอ การมีอินเทอร์เน็ต หรือฐานข้อมูลต่างๆให้เข้าไปค้นคว้า มีพื้นที่สำหรับให้นั่งอ่านหนังสือ หรือทำกิจกรรมต่างๆในคณะอย่างเพียงพอ ซึ่งเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีในการเรียนรู้ ด้งานวิจัยของ Kuh และคณะ(28) ได้สรุปวิธีการสร้างความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนโดยสถาบันการศึกษา ดังนี้ แนะนำ/สอนให้นักเรียนชั้นปีที่ 1 เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรต่างๆในสถาบันการศึกษา เช่น การขอทุนการศึกษา การให้บริการห้องสมุด เป็นต้น ทำให้ห้องเรียนเป็นที่ตั้งของชุมชนแหล่งเรียนรู้ พัฒนาเครือข่ายและระบบเตือนเพื่อสนับสนุนผู้เรียนเมื่อต้องการความช่วยเหลือ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีของผู้เรียนทุกคนโดยมีการจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ รวมทั้งจัดการอุปสรรคต่อความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน และอุปสรรคต่อความสำเร็จในการเรียนของผู้เรียน

2. หลักสูตร เป็นหัวใจสำคัญที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เป็นโครงสร้าง เป็นกลยุทธ์ที่จะใช้ในการสอน ซึ่งเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ผู้เรียนใช้ตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา เนื่องจากเป็นหัวใจในการพัฒนาผู้เรียนให้ได้รับความรู้ในระดับสูงขึ้น และสามารถประกอบอาชีพที่มีความมั่นคงได้ในอนาคต นอกจากนี้เป็นปัจจัยในการเข้าศึกษาแล้ว ก็ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักศึกษาลาออกกลางคัน เนื่องจากเนื้อหาวิชาไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน วิธีการวัดและประเมินผลไม่สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียน เนื้อหาสาระไม่สอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียน หลักสูตรมีน้อยและไม่น่าสนใจ และยังมีผลต่อความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน(1, 18)

3. กิจกรรมเสริมหลักสูตร และกิจกรรมนอกหลักสูตร เป็นกิจกรรมต่างๆที่คณะวิชาจัดขึ้นให้เป็นกิจกรรมที่สร้างขึ้นเพื่อเสริมทักษะด้านอื่นๆ นอกเหนือจากการให้ความรู้ทางวิชาการ ด้งานวิจัยของ นักรบและคณะ(18) เป็นการศึกษาในนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตร 4 ปี จากมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตตั้งปี 2552-2554 จำนวน 307 คน พบว่า ความผูกพันของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความผูกพันของนักศึกษามี 7 ปัจจัย คือ บุคลิกภาพ ($p=0.01$) บรรยากาศการเรียนการสอน ($p=0.01$) กิจกรรมเสริมหลักสูตร ($p=0.01$) กิจกรรมวิชาการ ($p=0.01$) สิ่งอำนวยความสะดวก ($p=0.01$) และความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ ($p=0.01$) ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ สามารถพยากรณ์ความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนได้ร้อยละ 66.10

4. อาจารย์ผู้สอน ซึ่งเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ต้องมีหาวิธีที่จะกระตุ้นให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนขนาดใหญ่และชั้นเรียนขนาดเล็ก จัดรูปแบบการเรียน การสอนให้เหมาะสมกับนักเรียน บริบทของสถาบันการศึกษา หรือหลักสูตร สาขาวิชาที่เรียนก็เป็นอีกปัจจัยที่ทำให้เกิดความผูกพันของนักเรียน จากหนังสือของ Christenson และคณะ (8) ได้สรุปไว้ว่า ความผูกพันของผู้เรียน เกิดจากกระบวนการคิดที่เชื่อว่าครู อาจารย์เป็นผู้ให้การสนับสนุนในการเรียนรู้ เชื่อว่าการเรียนรู้ในฐานะนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญทำให้เกิดแรงจูงใจ ความเพียรและความพยายามของตนเองในการเรียนรู้ การตระหนักว่าเกิดความผิดพลาดและไม่เข้าใจแนวคิดหรือเนื้อหาบางอย่างในเรียนรู้ เข้าใจอย่างชัดเจนเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อนในการเรียนรู้ ความสามารถในการเรียนรู้ เป็นปัจจัยที่แสดงถึงความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถเข้าใจ และประยุกต์ใช้กลยุทธ์ในการเรียนรู้ และวัดในรูปแบบไอคิว เกรด ผลการศึกษาต่างๆ หากนักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้สูง เข้าใจบทเรียนต่างๆ ก็จะทำให้เกิดความผูกพันของนักเรียนตามมา

6. ชื่อเสียงของคณะวิชา ภาพลักษณ์ที่ดีของคณะวิชา เป็นพื้นฐานในการสร้างความเชื่อมั่น ความศรัทธา รวมทั้งค่านิยมต่อองค์กรนั้นๆ จากงานวิจัยของพงษ์จันทร์และคณะ(1) พบว่า ภาพลักษณ์ที่ดีของคณะวิชาเป็นส่วนหนึ่งที่มีผลต่อความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5. เครื่องมือที่ใช้ในวัดความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน

สำหรับวิธีการวัดความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนนั้น มีวิธีในการวัดหลายวิธี ซึ่งในแต่ละวิธีสามารถวัดองค์ประกอบของความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนได้แตกต่างกัน จากการทบทวนวรรณกรรม(45) ดังตารางที่ 2 พบว่า วิธีวัดความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน สามารถแบ่งได้ 3 วิธีคือ

1. การสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนในห้องเรียน (Observational measures) เป็นการวัดความผูกพันต่อการเรียนด้วยการสังเกตของผู้สอน มีทั้งแบบวัดเฉพาะรายบุคคล เช่น Behavioral Observation of Students in Schools (BOSS) ซึ่งวัดความผูกพันเชิงพฤติกรรม และมีแบบวัดการสังเกตทั้งชั้นเรียน เช่น Classroom AIMS สามารถวัดได้ 2 มิติ คือ ความผูกพันเชิงพฤติกรรม และความผูกพันเชิงอารมณ์

2. การรายงานโดยผู้สอน (Teacher report) เป็นการบันทึกความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนเฉพาะรายจากผู้สอน เช่น แบบวัด Reading Engagement Index (REI) สามารถวัดได้ 3 มิติ คือ ความผูกพันเชิงพฤติกรรม ความผูกพันเชิงอารมณ์ และความผูกพันเชิงความคิด

3. การรายงานจากผู้เรียน (Student self-reports) เป็นการรายงานความผูกพันต่อการเรียนด้วยตนเอง โดยการใช้แบบสอบถาม ซึ่งสามารถวัดองค์ประกอบของความผูกพันต่อการเรียนได้แตกต่างกัน อาทิ The National Survey of Student Engagement (NSSE)(35, 46) เป็น

แบบสอบถามที่ใช้ค่อนข้างแพร่หลาย เป็นการวัดความผูกพันเชิงพฤติกรรม มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย เป็นการวัดความผูกพันเชิงพฤติกรรม และมีการวัด 5 หมวด คือ ระดับความท้าทายทางวิชาการ (Level of academic challenge) การเรียนรู้เชิงรุกและการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Active and collaborative learning) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและบุคลากรของคณะวิชา (Student interactions with faculty members) การสร้างเสริมประสบการณ์ทางการศึกษา (Enriching educational experiences) และสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่สนับสนุนในการเรียน (Supportive campus environment) ในงานวิจัยของ Carini และคณะ(47) ได้ใช้แบบสอบถาม NSSE ทำการศึกษาความสัมพันธ์ของความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน กับผลลัพธ์ของการศึกษา เช่น เกรด และความคิดเชิงวิพากษ์ ซึ่งทำการศึกษาในนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จาก 14 มหาวิทยาลัยในประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 1,058 คน นอกจากนี้มีแบบสอบถามที่ใช้อย่างแพร่หลายอีกฉบับ คือ Student Engagement Inventory (SEI) เป็นแบบสอบถามที่สามารถวัดได้ 2 ช่วงอายุ คือ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา ดั่งงานวิจัยของ Tang และคณะ(48) ทำการศึกษาในนักศึกษาคณะเภสัชศาสตร์ชั้นปีที่ 1 จำนวน 121 คน ใน Global university มีการใช้แบบสอบถาม SEI ซึ่งเป็นการวัดความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนในทั้ง 2 มิติ คือ ความผูกพันด้านอารมณ์ และความผูกพันเชิงความคิด ซึ่งต่อมาได้มีการพัฒนาแบบสอบถาม SEI มาใช้วัดความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนในระดับมหาวิทยาลัยคือ University Student Engagement Inventory (USEI)(49, 50)เป็นแบบสอบถามที่สามารถวัดความผูกพันได้ทั้ง 3 มิติ คือ ความผูกพันเชิงพฤติกรรม ความผูกพันเชิงอารมณ์ และความผูกพันเชิงความคิด ซึ่งมีจำนวน 15 ข้อ นอกจากนี้ยังมีแบบวัดความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนที่ได้พัฒนามาจากแบบวัดความผูกพันต่องาน นั่นคือ The Utrecht work engagement scale-student (UWES-S)(37) พัฒนาโดย Schaufeli และคณะ ซึ่งสามารถวัดได้ 3 มิติ คือ การมีพลังเต็มเปี่ยม (Vigor) การอุทิศตน (Dedication) และการซึมซาบกับการเรียน (Absorption) ต่อมาเมื่อลดจำนวนข้อคำถามทำให้แบบสอบถามมีจำนวนข้อน้อยลงพัฒนามาเป็น The Utrecht Work Engagement Scale for Students (UWES-9S) มีทั้งหมด 9 ข้อ ซึ่งสามารถวัดได้ 3 มิติ คือ การมีพลังเต็มเปี่ยม (Vigor) การอุทิศตน (Dedication) และการซึมซาบกับการเรียน (Absorption) เช่นกัน

ตารางที่ 2 แบบวัดความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน

แบบวัดความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน	มิติที่วัด	จำนวนข้อ
การวัดด้วยการสังเกต (Observational measures)		
Behavioral Observation of Students in Schools (BOSS)	ความผูกพันเชิงพฤติกรรม	-
Code for Instructional Structure and Student Academic Response (MS-CISSAR)	ความผูกพันเชิงอารมณ์	-
Classroom AIMS	ความผูกพันเชิงพฤติกรรม, ความผูกพันเชิงอารมณ์	-
การรายงานจากอาจารย์ (Teacher reports)		
Engagement versus Disaffection with Learning (EvsD), teacher report	ความผูกพันเชิงพฤติกรรม, ความผูกพันเชิงอารมณ์	-
Research Assessment Package for Schools (RAPS), teacher report	ความผูกพันเชิงพฤติกรรม, ความผูกพันเชิงอารมณ์	-
Reading Engagement Index (REI)	ความผูกพันเชิงพฤติกรรม, ความผูกพันเชิงอารมณ์, ความ ผูกพันเชิงความคิด	-
การรายงานด้วยตัวเอง (Student self-reports)		
Consortium on Chicago School Research/Academic Engagement Scale (CCSR/AES)	ความผูกพันเชิงพฤติกรรม	4
Identification with School Questionnaire (ISQ)	ความผูกพันเชิงอารมณ์	16
Motivated Strategies for Learning Questionnaire (MSLQ)	ความผูกพันเชิงความคิด	22
School Engagement Scale/Questionnaire (SEQ)	ความผูกพันเชิงพฤติกรรม	4

แบบวัดความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน	มิติที่วัด	จำนวนข้อ
The National Survey of Student Engagement (NSSE)	ความผูกพันเชิงพฤติกรรม	47
Attitudes Towards Mathematics Survey (ATM)	ความผูกพันเชิงพฤติกรรม, ความผูกพันเชิงความคิด	35
Education versus Disaffection with Learning (EvsD), student report	ความผูกพันเชิงพฤติกรรม, ความผูกพันเชิงอารมณ์	22
Research Assessment Package for Schools (RAPS), student report	ความผูกพันเชิงพฤติกรรม, ความผูกพันเชิงอารมณ์	11
School Success Profile (SSP)	ความผูกพันเชิงพฤติกรรม, ความผูกพันเชิงอารมณ์	14
Student Engagement instrument (SEI)	ความผูกพันเชิงอารมณ์, ความ ผูกพันเชิงความคิด	35
4-H Study for Positive Youth Development: School Engagement Scale (4-H)	ความผูกพันเชิงพฤติกรรม, ความผูกพันเชิงอารมณ์, ความ ผูกพันเชิงความคิด	15
High School Survey of Student engagement (HSSSE)	ความผูกพันเชิงพฤติกรรม, ความผูกพันเชิงอารมณ์, ความ ผูกพันเชิงความคิด	121
Motivation and Engagement Scale (MES)	ความผูกพันเชิงพฤติกรรม, ความผูกพันเชิงอารมณ์, ความ ผูกพันเชิงความคิด	20
School Engagement Measure (SEM)-MacArthur	ความผูกพันเชิงพฤติกรรม, ความผูกพันเชิงอารมณ์, ความ ผูกพันเชิงความคิด	19

แบบวัดความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน	มิติที่วัด	จำนวนข้อ
19Student School Engagement Survey (SSES)	ความผูกพันเชิงพฤติกรรม, ความผูกพันเชิงอารมณ์, ความ ผูกพันเชิงความคิด	45
The University Student Engagement Inventory (USEI)	ความผูกพันเชิงพฤติกรรม, ความผูกพันเชิงอารมณ์, ความ ผูกพันเชิงความคิด	15
The Utrecht work engagement scale-student (UWES-S)	การมีพลังเต็มเปี่ยม (Vigor) การอุทิศตน (Dedication) และ การซึมซาบกับการเรียน (Absorption)	17
The Utrecht Work Engagement Scale for Students (UWES-9S)	การมีพลังเต็มเปี่ยม (Vigor) การอุทิศตน (Dedication) และ การซึมซาบกับการเรียน (Absorption)	9

บทที่ 3

วิธีการศึกษา

การศึกษานี้มีการกำหนดรูปแบบการศึกษา ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการศึกษา

เป็นการศึกษาเชิงวิเคราะห์ในระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง (Cross-sectional analytical study) เพื่อวัดระดับความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน และหาปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในศึกษา คือ นักศึกษาคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ชั้นปีที่ 1-6 ที่เริ่มศึกษาในปีการศึกษา 2563 จำนวนทั้งสิ้น 1,020 คน(13)

กลุ่มตัวอย่างของการศึกษา คือ ตัวแทนนักศึกษาคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ชั้นปีที่ 1-6 ที่เริ่มศึกษาในปีการศึกษา 2563 โดยคำนวณขนาดตัวอย่างจากสูตรของ Taro Yamane (51)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N คือ ขนาดประชากร

e คือ ค่าความคลาดเคลื่อนที่ใช้ในงานวิจัย เท่ากับ 0.05

ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้ เท่ากับ $\frac{1,020}{1+1,020(0.05)^2} = 287.32$ หรือไม่น้อยกว่า 288

คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้จากการทบทวนวรรณกรรม สำหรับแบบสอบถามของการศึกษาในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามชนิดตอบด้วยตัวเอง ประกอบด้วย 4 ตอน คือ ตอนที่ 1-3 เป็นแบบสอบถามที่ใช้วัดปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน และตอนที่ 4 เป็นการวัดความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน (ภาคผนวก ก) มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ เพศ ชั้นปีที่ศึกษา โครงการที่เข้าศึกษา การได้รับทุนการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ และเติมข้อความสั้นๆลงในแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคณะวิชา และบุคคลอื่นๆ จำนวน 26 ข้อ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมาจากการทบทวนวรรณกรรม เพื่อสอบถามความระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับการสนับสนุนจากครอบครัว อาจารย์ที่ปรึกษา และเพื่อน รวมทั้งสอบถามปัจจัยเกี่ยวกับคณะวิชา ได้แก่ ความเหมาะสมของหลักสูตร กิจกรรมนอกหลักสูตร สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียน การมีชื่อเสียงของคณะ ส่วนลักษณะของคำตอบเป็น Likert scale โดยมีระดับการให้คะแนนตั้งแต่ 1 คะแนน (ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง) ถึง 5 คะแนน (เห็นด้วยอย่างยิ่ง) โดยมีการคำนวณหาค่าเฉลี่ย และมีเกณฑ์ในการแปลผลดังต่อไปนี้

ระดับ	ความหมาย
4.21 - 5.00	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3.41 - 4.20	เห็นด้วย
2.61 - 3.40	ตัดสินใจไม่ได้
1.81 - 2.60	ไม่เห็นด้วย
1.00 - 1.80	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

และมีขั้นตอนในการพัฒนาในตอนที่ 2 ดังต่อไปนี้

1. ออกแบบข้อคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย รวมทั้งมีความสอดคล้องกับตัวแปรต่างๆในงานวิจัย

2. ทดสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Validity)(46, 47) โดยทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามในตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคณะวิชา และบุคคลอื่นๆ โดยใช้วิธี Item-objective congruence Index (IOC) โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา หรือเป็นอาจารย์ที่สอนในคณะเภสัชศาสตร์จากสถาบันต่างๆ สำหรับการประเมินความเที่ยงตรงของเนื้อหาคำนวณจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-objective Congruence: IOC) โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับคือ สอดคล้อง ไม่แน่ใจ ไม่สอดคล้อง และข้อเสนอแนะเป็นคำถามแบบปลายเปิด และกำหนดผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญต้องมีค่าดัชนีความสอดคล้องของแต่ละข้อสูงกว่า 0.5 คะแนน จึงจะถือว่าข้อคำถามที่สร้างขึ้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

3. แก้ไขปรับปรุงข้อคำถาม

4. ทดสอบความเชื่อมั่นของข้อคำถาม (Reliability)(46, 47) ทดลองใช้แบบสอบถาม (Try out) กับนักศึกษาคณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 36 คน เพื่อทดสอบในแต่ละข้อคำถามว่าสามารถสื่อความหมายได้ตรงตามความต้องการหรือไม่ โดยใช้วิธี Cronbach Alpha coefficient ซึ่งเป็นการวัดความเชื่อมั่นจากการทดสอบเพียงครั้งเดียว เป็นการวัดความคงเส้นคงวาภายใน (Internal consistency) ซึ่งการศึกษาด้วยวิธีนี้เหมาะสำหรับแบบวัดความคิดเห็น ความรู้สึก ที่มีคะแนนเต็มเท่ากัน เช่น Likert scale โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS และหาค่าระดับความเชื่อมั่นของแบบสอบถามมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.7 ซึ่งถือได้ว่าอยู่ในระดับพอใช้ขึ้นไป(48) และแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปศึกษากับกลุ่มประชากรได้ สำหรับการทดลองใช้แบบสอบถามทำกับนักศึกษาคณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 36 คน ซึ่งค่า Cronbach Alpha เท่ากับ 0.908

5. ปรับปรุงข้อคำถามเพิ่มเติม เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มประชากร

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับสุขภาพจิต จำนวน 12 ข้อ นำมาจาก Thai GHQ - 12 (Thai General Health Questionnaire - 12)(52) พัฒนามาจาก GHQ ของ Goldberg (1972) ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ใช้อย่างแพร่หลาย และมีการแปลภาษามากกว่า 36 ภาษา และได้ถูกพัฒนาจากโครงการจัดทำโปรแกรมสำเร็จรูปในการสำรวจสุขภาพจิตในพื้นที่ปี พ.ศ. 2545 กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข โดยแบบคัดกรองฉบับนี้ สามารถระบุได้ว่าบุคคลนั้นๆ มีปัญหาสุขภาพจิตหรือไม่ ไม่สามารถระบุได้ว่าเป็นโรคจิตเวชชนิดใด แบบสอบถามฉบับนี้มีค่าความสอดคล้องภายใน (Internal consistency) ของข้อคำถามมีค่า Cronbach's alpha ตั้งแต่ 0.84 ถึง 0.94 และมี ค่าความไว (Sensitivity) ตั้งแต่ร้อยละ 78.1 ถึง 85.3 และความจำเพาะ (Specificity) ตั้งแต่ร้อยละ 84.4 ถึง 89.7 (53) สำหรับลักษณะของคำตอบของแบบสอบถามเป็นตัวเลือก 4 ตัวเลือก โดยมีการคิดคะแนนแบบ GHQ score (0-0-1-1) หากเลือกตัวเลือกที่ 1 และ 2 จะได้คะแนนเป็น 0 คะแนน และหากเลือกตัวเลือกที่ 3 และตัวเลือกที่ 4 จะได้ 1 คะแนน ดังนั้นแบบสอบถามทั้ง 12 ข้อจะมีคะแนนรวมได้ตั้งแต่ 0-12 คะแนน สำหรับการแปลผล หากมีคะแนนรวมจากทุกข้อตั้งแต่ 3 คะแนนขึ้นไป ถือว่าบุคคลนั้นๆ มีความผิดปกติทางสุขภาพจิต

สำหรับตอนที่ 4 แบบสอบถามที่ใช้วัดความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน จำนวน 15 ข้อ ที่ผู้วิจัยได้ขออนุญาตใช้จากแบบสอบถาม University Student Engagement Inventory (USEI) พัฒนาโดย Maroco และคณะ(49) ซึ่งมีการวัดองค์ประกอบของความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน 3

มิติ คือ ความผูกพันเชิงพฤติกรรม (ข้อ 1-6) ความผูกพันเชิงอารมณ์ (ข้อ 7-11) และความผูกพันเชิงความคิด (ข้อ 12-15) (49, 50) ซึ่งทางผู้วิจัยทำการแปลแบบสอบถามนี้จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย (forward-translation) จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ (Back-translation) นำแบบสอบถามฉบับภาษาอังกฤษทั้ง 2 ฉบับมาเปรียบเทียบ หากมีความหมายตรงกัน จึงสามารถนำแบบทดสอบฉบับภาษาไทยไปใช้ต่อไป (54, 55) ซึ่งลักษณะของคำตอบเป็น Likert scale เป็นการประเมินพฤติกรรมของตนเอง 5 ระดับ คือ 1 (ไม่เห็นด้วย) จนถึง 5 (เห็นด้วยอย่างยิ่ง) มีคะแนนเต็มทั้งหมด 75 คะแนน มีความเชื่อมั่น (Reliability) มีค่า Cronbach's alpha เท่ากับ 0.88 สำหรับเกณฑ์การแปลผลความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน ได้มีการแบ่งตามอันตรภาคชั้นเป็น 3 ระดับ ดังนี้

คะแนนความผูกพันต่อการเรียน	แปลผล
1-19 คะแนน	ความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนต่ำ
20-56 คะแนน	ความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนปานกลาง
57-75 คะแนน	ความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนสูง

4. คำนิยามตัวแปรที่เกี่ยวข้อง มีดังต่อไปนี้

4.1 ปัจจัยส่วนบุคคล

4.1.1 สุขภาพจิต หมายถึง สภาวะทางจิตใจ อารมณ์ และความคิดของบุคคล ที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสังคม และสิ่งแวดล้อมรอบข้างเพื่อให้ดำรงชีวิตเป็นปกติสุข

4.1.2 รายได้ หมายถึง รายรับทั้งหมดที่ได้จากการทำงาน ทุนการศึกษา หรือการสนับสนุนจากครอบครัว เพื่อนำมาใช้จ่ายในช่วงที่มาศึกษา

4.2 ปัจจัยทางสังคม

4.2.1 การสนับสนุนจากครอบครัว หมายถึง การได้รับความช่วยเหลือหรือการปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนและการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย การได้รับกำลังใจ ได้รับคำชมเชยเมื่อประสบความสำเร็จในการเรียนจากครอบครัว

4.2.2 การสนับสนุนจากอาจารย์ที่ปรึกษา หมายถึง การได้รับความช่วยเหลือหรือการปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนและการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย การได้รับกำลังใจ ได้รับคำชมเชยเมื่อประสบความสำเร็จในการเรียนจากอาจารย์ที่ปรึกษา

4.2.3 การสนับสนุนจากเพื่อน หมายถึง การได้รับความช่วยเหลือ ผลักดัน สร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียน หรือการปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนและการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย การได้รับกำลังใจ ได้รับคำชมเชยเมื่อประสบความสำเร็จในการเรียนจากเพื่อน

4.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคณะวิชา

4.3.1 หลักสูตรการศึกษา หมายถึง ขอบข่ายวิชาและกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นสำหรับการเรียนการสอนแต่ละชั้นปี

4.3.2 กิจกรรมเสริมหลักสูตร หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่คณะวิชากำหนดขึ้นเพื่อสร้างเสริมทักษะการเรียนรู้ การใช้ชีวิต และเสริมทักษะวิชาชีพให้แก่ผู้เรียน

4.3.3 สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียน หมายถึง สิ่งที่คณะวิชาจัดทำให้เพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียน เช่น มีทุนการศึกษาสนับสนุนให้ผู้เรียนอย่างเพียงพอ สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีในห้องเรียน มีโต๊ะ เก้าอี้ เครื่องปรับอากาศ แสงสว่างเพียงพอ มีการจัดสรรอุปกรณ์โสต (เครื่องเสียง คอมพิวเตอร์ จอ LCD) อย่างเพียงพอและเหมาะสมในห้องเรียน มีการจัดพื้นที่สำหรับให้อ่านหนังสือ หรือทำกิจกรรมต่างๆ มีการนำหนังสือเล่มใหม่เข้าห้องสมุดอยู่เสมอ มีฐานข้อมูลทางวิชาการต่างๆ ให้ผู้เรียนได้ใช้ศึกษา เป็นต้น

5. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน และปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อความผูกพัน เป็นการเก็บข้อมูลนักศึกษาที่เริ่มศึกษาในปีการศึกษา 2563 โดยเป็นการประเมินปัจจัยในปีการศึกษา 2562 ซึ่งเก็บข้อมูลในรูปแบบการทำแบบสอบถามออนไลน์ โดยใช้ Google form ในระหว่างเดือนสิงหาคม – เดือนตุลาคม 2563 และมีวิธีการเก็บข้อมูล ดังนี้

5.1 วางแผนเก็บรวบรวมข้อมูล ประสานงานประธานชั้นปี ของนักศึกษาในแต่ละชั้นปี

5.2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากร มอบหมายให้ผู้ช่วยวิจัยทำการเก็บข้อมูล เพื่อลดอคติระหว่างผู้วิจัยและผู้เรียนโดยส่งลิงค์ และ QR Code แบบสอบถามรวมทั้งข้อมูลของแบบสอบถามในการประชาสัมพันธ์ขอความร่วมมือจากนักศึกษาในการตอบแบบสอบถาม

5.3 ในการติดตามการตอบกลับแบบสอบถาม มีการติดตามผ่านประธานชั้นปี รวมทั้งประชาสัมพันธ์ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามทุก ๆ 2 สัปดาห์ จนครบกำหนด 3 เดือน

5.4 ตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้เก็บรวบรวมมา คัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติดังนี้

6.1 ใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistic) ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มัธยฐาน พิสัย เพื่อแสดงข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

6.2 ใช้สถิติเชิงอนุมาน (inferential statistic) เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นใดๆ แต่ละตัวที่มีผลต่อตัวแปรตาม (ความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน) โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ดังนี้

6.2.1 หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ กับตัวแปรตาม โดยใช้สถิติ Chi-square พิจารณา $p < 0.05$

6.2.2 นำตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามมาจัดกลุ่มองค์ประกอบของตัวแปรอิสระใหม่ ซึ่งการจัดองค์ประกอบใหม่นี้ จะช่วยลดปัญหาการเกิด Multicollinearity นำโดยใช้วิธีวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) เพื่อจัดกลุ่มตัวแปรอิสระในข้อคำถาม ลดจำนวนตัวแปรอิสระให้เป็นองค์ประกอบใหม่ และจัดการการเกิด Multicollinearity

- ตรวจสอบข้อมูลว่าเป็นไปตามข้อตกลงของการวิเคราะห์องค์ประกอบหรือไม่ โดยพิจารณาจากค่า Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ต้องมีค่ามากกว่า 0.5 และเข้าใกล้ 1 และใช้ทดสอบสถิติ Bartlett's Test of Sphericity พิจารณา $p\text{-value} < 0.05$ จึงจะสามารถนำข้อมูลปัจจัยต่างๆ มาวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบได้

- จัดกลุ่มองค์ประกอบโดยการหมุนแกนปัจจัยต่างๆ ด้วยวิธี Varimax โดยพิจารณา ค่า Loading factor มากกว่า 0.6

- ผลการจัดองค์ประกอบ พิจารณาจากค่า Eigenvalue มากกว่า 1

6.2.3 ทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรต้น และตัวแปรตาม โดยนำองค์ประกอบใหม่ที่ได้ มาทดสอบความสัมพันธ์ด้วยใช้วิธี Logistic Regression Analysis และใช้สถิติ Likelihood ratio test เพื่อหาตัวแปรต้นใดๆที่สามารถนำมาทำนายความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน โดยพิจารณาระดับนัยสำคัญน้อยกว่า 0.05 ($P\text{-value} < 0.05$)

6.2.4 ทดสอบความเหมาะสมของสมการด้วยสถิติ Hosmer and Lemeshow โดยพิจารณาระดับนัยสำคัญมากกว่า 0.05 ($P\text{-value} > 0.05$)

7. การขอจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ เป็นการทำการศึกษาในมนุษย์ จึงมีการขอจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ และ ได้รับการพิจารณารับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เลขที่ 63.0519-040-2128 (ภาคผนวก ข)

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ผลการวัดระดับความผูกพันของนักศึกษาเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ชั้นปีที่ 1-6 จำนวน 312 คน และการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันของนักศึกษาเภสัชศาสตร์ ซึ่งมีข้อมูลผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. ข้อมูลระดับความผูกพันของนักศึกษาคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อการเรียน
4. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ ด้วยวิธี Exploratory Factor Analysis
5. ผลวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติก

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สำหรับการศึกษาครั้งนี้ ศึกษาในกลุ่มนักศึกษาคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวนทั้งสิ้น 1,020 คน มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 312 คน คิดเป็นร้อยละ 30.59 ซึ่งในข้อมูลทั่วไปสามารถอธิบายได้ตามปัจจัยดังต่อไปนี้ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยเกี่ยวกับคณะวิชา ซึ่งมีผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล

ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้ทำการส่งแบบสอบถามให้นักศึกษาทั้ง 6 ชั้นปี ซึ่งมีนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ตอบแบบสอบถามมากที่สุด จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 21.79 รองลงมาเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 19.87 และนักศึกษาชั้นปีที่ 6 ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุด จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 9.62 โดยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 224 คน คิดเป็น 71.79 ซึ่งนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามเข้าเรียนในโครงการพิเศษ จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 55.13 ซึ่งมากกว่านักศึกษาที่เรียนในโครงการปกติซึ่งมีการตอบแบบสอบถามกลับมา จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 44.87 และมีรายละเอียดต่างๆ ดังตารางที่ 3

1.2 ปัจจัยทางสังคม

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้มีการวัดปัจจัยทางสังคม อาทิ การสนับสนุนจากครอบครัว การสนับสนุนจากอาจารย์ที่ปรึกษา และการสนับสนุนจากเพื่อน พบว่า นักศึกษาเห็นด้วยว่าครอบครัวสนับสนุนค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องให้ในการเรียนอย่างเพียงพอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 4.63 ± 0.67

คะแนน (คะแนนเต็ม 5 คะแนน) และเห็นด้วยน้อยที่สุดกับการได้รับคำชมจากอาจารย์ที่ปรึกษา เมื่อ นักศึกษามีผลการเรียนดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 ± 0.94 คะแนน (คะแนนเต็ม 5 คะแนน) ซึ่งมีผลดัง ตารางที่ 4

1.3 ปัจจัยเกี่ยวกับคณะวิชา

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้มีการศึกษาปัจจัยที่ข้องกับคณะวิชา อาทิ หลักสูตรของคณะวิชา กิจกรรมเสริมหลักสูตร การสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียน และความมีชื่อเสียงของคณะ วิชา จากความคิดเห็นของนักศึกษาพบว่า นักศึกษาเห็นด้วยที่ อาจารย์ผู้สอนมีความเชี่ยวชาญในการ ถ่ายทอดองค์ความรู้ต่างๆ มากที่สุดมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.10 ± 0.70 คะแนน (คะแนนเต็ม 5 คะแนน) และมีเห็นด้วยน้อยที่สุด กับการที่คณะมีพื้นที่ในการอ่านหนังสือ หรือการจัดกิจกรรมอื่นๆ อย่าง เพียงพอ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.21 ± 1.11 คะแนน (คะแนนเต็ม 5 คะแนน) ซึ่งมีผลการศึกษาดังตาราง ที่ 5

ตารางที่ 3 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=312)	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	224	71.79
ชาย	88	28.21
ชั้นปีที่กำลังศึกษา		
ชั้นปีที่ 1	68	21.79
ชั้นปีที่ 2	62	19.87
ชั้นปีที่ 3	40	12.82
ชั้นปีที่ 4	59	18.91
ชั้นปีที่ 5	53	16.99
ชั้นปีที่ 6	30	9.62
โครงการที่เข้าศึกษา		
โครงการพิเศษ	172	55.13
โครงการปกติ	140	44.87
การได้รับสนับสนุนทุนการศึกษา		
ไม่ได้รับทุน	279	89.42
ได้รับทุน	33	10.58
สุขภาพจิต		
ปกติ (0-2 คะแนน)	209	66.99
ผิดปกติ (3-12 คะแนน)	103	33.01
รายได้ต่อเดือน		
น้อยกว่า 5,000 บาท	47	15.06
5000 - 10,000 บาท	197	63.14
มากกว่า 10,000 บาท	68	21.8

ตารางที่ 4 ปัจจัยทางสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปัจจัยทางสังคม	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม (ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง (5 คะแนน)	เห็นด้วย (4 คะแนน)	ตัดสินใจไม่ได้ (3 คะแนน)	ไม่เห็นด้วย (2 คะแนน)	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1 คะแนน)			
การสนับสนุนจากครอบครัว								
ครอบครัวแนะนำสิ่งที่ป็นประโยชน์ในการเรียนเสมอ	119 (38.14)	145 (46.47)	30 (9.62)	17 (5.45)	1 (0.32)	4.17	0.84	เห็นด้วย
ครอบครัวคอยให้กำลังใจเสมอ	168 (53.85)	116 (37.18)	23 (7.37)	3 (0.96)	2 (0.64)	4.43	0.73	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ครอบครัวชื่นชมเมื่อได้ผลการเรียนที่ดี	145 (46.47)	120 (38.46)	34 (10.90)	12 (3.85)	1 (0.32)	4.27	0.83	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ครอบครัวคอยชี้แนะแนวทางการแก้ปัญหาในการเรียนเสมอ	93 (29.81)	139 (44.55)	61 (19.55)	17 (5.45)	2 (0.64)	3.95	0.88	เห็นด้วย
ครอบครัวสนับสนุนค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องให้ในการเรียนอย่างเพียงพอ	220 (70.51)	76 (24.36)	9 (2.88)	6 (1.92)	1 (0.32)	4.63	0.67	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
การสนับสนุนจากอาจารย์ที่ปรึกษา								
อาจารย์ที่ปรึกษาให้คำชี้แนะให้เสมอเมื่อต้องการ	90 (28.85)	132 (42.31)	71 (22.76)	16 (5.13)	3 (0.96)	3.93	0.90	เห็นด้วย
อาจารย์ที่ปรึกษาชื่นชมเมื่อนักศึกษามีผลการเรียนที่ดี	50 (16.03)	122 (39.10)	110 (35.26)	20 (6.41)	10 (3.21)	3.58	0.94	เห็นด้วย

ปัจจัยทางสังคม	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม (ร้อยละ)					ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	แปลผล
	เห็นด้วยอย่าง ยิ่ง (5 คะแนน)	เห็นด้วย (4 คะแนน)	ตัดสินใจไม่ได้ (3 คะแนน)	ไม่เห็นด้วย (2 คะแนน)	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง (1 คะแนน)			
อาจารย์ที่ปรึกษาคอยให้กำลังใจเสมอ	84 (26.92)	130 (41.67)	73 (23.40)	19 (6.09)	6 (1.92)	0.95	3.86	เห็นด้วย
อาจารย์ที่ปรึกษาเอาใจใส่ และสนใจเสมอ	81 (25.96)	141 (45.19)	71 (22.76)	15 (4.81)	4 (1.28)	0.89	3.90	เห็นด้วย
การสนับสนุนจากเพื่อน								
ได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน	131 (41.99)	148 (47.44)	28 (8.97)	4 (1.28)	1 (0.32)	0.71	4.29	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
สามารถเล่า และปรึกษาปัญหาต่างๆกับเพื่อนได้	128 (41.03)	151 (48.40)	23 (7.37)	7 (2.24)	3 (0.96)	0.77	4.26	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
เพื่อนคอยเป็นกำลังใจให้เสมอ	140 (44.87)	145 (46.47)	24 (7.69)	3 (0.96)	0 (0)	0.66	4.35	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
เพื่อนเต็มใจช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ แบ่งปันความรู้ในวิชาเรียน	164 (52.56)	131 (41.99)	12 (3.85)	4 (1.28)	1 (0.32)	0.66	4.45	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
เพื่อนเป็นแรงผลักดันทำให้เกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ	122 (39.10)	141 (45.19)	41 (13.14)	6 (1.92)	2 (0.64)	0.79	4.20	เห็นด้วย

ตารางที่ 5 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณวุฒิฯ ของผู้ตอบแบบสอบถาม

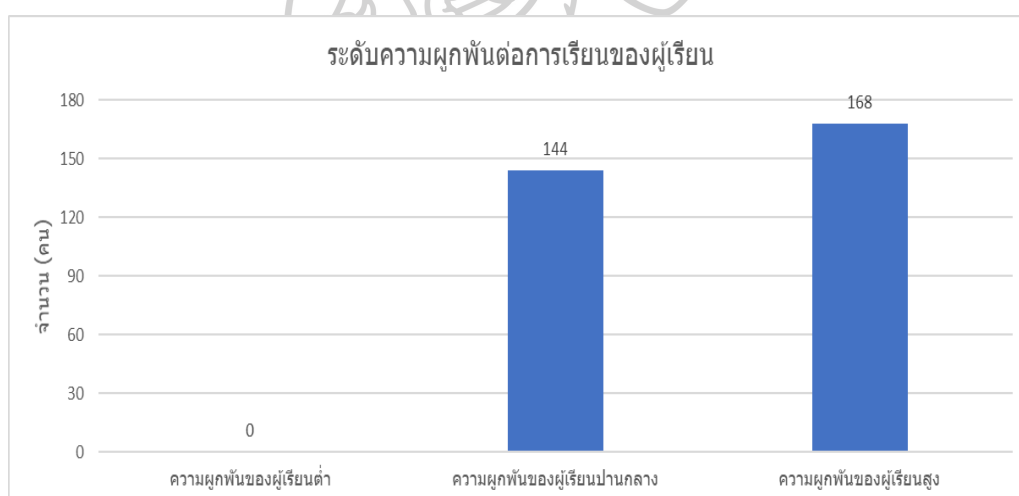
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณวุฒิฯ	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม (ร้อยละ)						ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปดผล
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง (5 คะแนน)	เห็นด้วย (4 คะแนน)	ตัดสินใจไม่ได้ (3 คะแนน)	ไม่เห็นด้วย (2 คะแนน)	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1 คะแนน)				
คุณวุฒิฯ มีบทบาทการศึกษาเพียงพอให้กับนักศึกษา	44 (14.10)	113 (36.22)	126 (40.38)	22 (7.05)	7 (2.24)		3.53	0.90	เห็นด้วย
ในห้องเรียนมีโต๊ะและเก้าอี้ เครื่องปรับอากาศ ความสว่างเพียงพอ	64 (20.51)	144 (46.15)	75 (24.04)	22 (7.05)	7 (2.24)		3.76	0.93	เห็นด้วย
ในห้องเรียนมีสื่อทัศนอุปกรณ์ เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องเสียง เครื่องฉาย LCD เพียงพอ	60 (19.23)	158 (50.64)	69 (22.12)	18 (5.77)	7 (2.24)		3.79	0.90	เห็นด้วย
มีพื้นที่ในการอ่านหนังสือ หรือการจัดกิจกรรมอื่นๆ ในคณะอย่างเพียงพอ	33 (10.58)	108 (34.62)	87 (27.88)	60 (19.23)	24 (7.69)		3.21	1.11	ตัดสินใจไม่ได้
ในห้องสมุดของคณะมีหนังสือใหม่ๆ ให้ค้นคว้าอย่างเพียงพอ	61 (19.55)	165 (52.88)	72 (23.08)	13 (4.17)	1 (0.32)		3.87	0.78	เห็นด้วย
มีคอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ตที่สำหรับค้นคว้าข้อมูลอย่างเพียงพอ	59 (18.91)	151 (48.40)	66 (21.15)	29 (9.29)	7 (2.24)		3.72	0.95	เห็นด้วย
เมื่อเรียนจบหลักสูตรนี้ จะสามารถหางานทำได้ง่าย	77 (24.68)	166 (53.21)	60 (19.23)	7 (2.24)	2 (0.64)		3.99	0.77	เห็นด้วย
หลักสูตรที่เรียนมีการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม	51 (16.35)	161 (51.60)	79 (25.32)	15 (4.81)	6 (1.92)		3.76	0.85	เห็นด้วย

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคณะวิชา	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม (ร้อยละ)						ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	แปลผล
	เห็นด้วยอย่าง ยิ่ง (5 คะแนน)	เห็นด้วย (4 คะแนน)	ตัดสินใจไม่ได้ (3 คะแนน)	ไม่เห็นด้วย (2 คะแนน)	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง (1 คะแนน)				
อาจารย์ผู้สอนมีความเชี่ยวชาญในการถ่ายทอดองค์ความรู้ ต่างๆ	85 (27.24)	181 (58.01)	41 (13.14)	3 (0.96)	2 (0.64)	4.10	0.70	เห็นด้วย	
คณะจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะต่างๆได้อย่าง เพียงพอ ทั้งทักษะวิชาการ ทักษะทางวิชาชีพ	67 (21.47)	170 (54.49)	64 (20.51)	9 (2.88)	2 (0.64)	3.93	0.77	เห็นด้วย	
คณะมีการสนับสนุนในการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมรับ น้อง กิจกรรมค่ายอาสา กิจกรรมการประกวดร้องเพลง เป็น ต้น	79 (25.32)	179 (57.37)	41 (13.14)	10 (3.21)	3 (0.96)	4.03	0.77	เห็นด้วย	
คณะมีชื่อเสียง เป็นที่รู้จักในสังคม	67 (21.47)	179 (57.37)	44 (14.10)	22 (7.05)	0 (0)	3.93	0.80	เห็นด้วย	

2. ข้อมูลระดับความผูกพันของนักศึกษาคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

จากการเก็บข้อมูลความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนในครั้งนี ในภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนเท่ากับ 57.11 ± 5.66 คะแนน จากคะแนนเต็ม 75 คะแนน ประกอบด้วย ความผูกพันเชิงพฤติกรรม เท่ากับ 20.11 ± 2.34 คะแนน (คะแนนเต็ม 25 คะแนน) ความผูกพันเชิงความคิด เท่ากับ 19.36 ± 2.73 คะแนน (คะแนนเต็ม 25 คะแนน) และความผูกพันเชิงอารมณ์ เท่ากับ 17.64 ± 3.31 คะแนน (คะแนนเต็ม 25 คะแนน)

คะแนนความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน สามารถแบ่งได้ 3 ระดับ คือ ความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนสูง (57-75 คะแนน) ความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนปานกลาง (20-56 คะแนน) และความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนต่ำ (1-19 คะแนน) ในภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนเท่ากับ 57.11 ± 5.66 คะแนน ซึ่งมีระดับความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนสูงและพบว่า มีนักศึกษาที่มีความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนสูงจำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 53.85 มีนักศึกษาที่มีความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนปานกลางจำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 46.15 และไม่มีนักศึกษาที่มีความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนต่ำ ตามรูปที่ 2

รูปที่ 2 ระดับความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน

3. ปัจจัยต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์ต่อระดับความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน

จากการศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กับระดับความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่

3.1 ปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์ต่อความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน คือ ชั้นปีที่ศึกษา ($p=0.014$) การได้รับทุนการศึกษา ($p=0.044$) และสุขภาพจิต ($p=0.022$) ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อระดับความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (ร้อยละ)		P-value
	ระดับความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนสูง	ระดับความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนปานกลาง	
เพศ			0.095
หญิง	114 (50.89)	110 (49.11)	
ชาย	54 (61.36)	34 (38.64)	
ชั้นปีที่กำลังศึกษา			0.014*
ชั้นปีที่ 1	41 (61.19)	26 (38.81)	
ชั้นปีที่ 2	39 (61.90)	24 (38.10)	
ชั้นปีที่ 3	14 (35.90)	25 (64.10)	
ชั้นปีที่ 4	23 (38.98)	36 (61.02)	
ชั้นปีที่ 5	31 (58.49)	22 (41.51)	
ชั้นปีที่ 6	19 (63.33)	11 (36.67)	
โครงการที่เข้าศึกษา			0.440
โครงการปกติ	72 (51.43)	68 (48.57)	
โครงการพิเศษ	96 (55.81)	76 (44.19)	
การได้รับทุนการศึกษา			0.044*
ไม่ได้รับทุน	146 (59.96)	135 (48.04)	
ได้รับทุน	22 (70.97)	9 (29.03)	
สุขภาพจิต			0.022*
ปกติ (0-2 คะแนน)	122 (58.37)	87 (41.63)	
ผิดปกติ (3-12 คะแนน)	46 (44.66)	57 (55.34)	

*p<0.05

3.2 ปัจจัยทางสังคมที่มีความสัมพันธ์ต่อความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน คือ การสนับสนุนจากอาจารย์ที่ปรึกษา โดยการดูแลเอาใจใส่นักศึกษา ($p < 0.01$) ให้กำลังใจนักศึกษา ($p < 0.01$) คอยให้คำปรึกษาเสมอเมื่อนักศึกษาต้องการ ($p < 0.01$) และชื่นชมเมื่อนักศึกษามีผลการเรียนที่ดี ($p < 0.01$) ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ปัจจัยทางสังคมที่มีความสัมพันธ์ต่อความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน

ปัจจัยทางสังคม	จำนวน (ร้อยละ)		P-value
	ระดับความผูกพันต่อการเรียนสูง	ระดับความผูกพันต่อการเรียนปานกลาง	
การสนับสนุนจากครอบครัว			
ครอบครัวแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ในการเรียนเสมอ			0.031*
ไม่เห็นด้วยและตัดสินใจไม่ได้ (1-3 คะแนน)	19 (39.58)	29 (60.42)	
เห็นด้วย (4-5 คะแนน)	149 (56.43)	115 (43.56)	
ครอบครัวคอยให้กำลังใจเสมอ			0.005*
ไม่เห็นด้วยและตัดสินใจไม่ได้ (1-3 คะแนน)	8 (28.57)	20 (71.43)	
เห็นด้วย (4-5 คะแนน)	160 (56.34)	124 (43.66)	
ครอบครัวชื่นชมเมื่อได้ผลการเรียนที่ดี			0.045*
ไม่เห็นด้วยและตัดสินใจไม่ได้ (1-3 คะแนน)	19 (39.58)	29 (60.42)	
เห็นด้วย (4-5 คะแนน)	149 (56.44)	115 (43.56)	
ครอบครัวคอยชี้แนะแนวทางการแก้ปัญหาในการเรียนให้เสมอ			0.002*
ไม่เห็นด้วยและตัดสินใจไม่ได้ (1-3 คะแนน)	81 (50.00)	81 (50.00)	
เห็นด้วย (4-5 คะแนน)	137 (59.05)	95 (40.95)	
ครอบครัวสนับสนุนค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องในการเรียนอย่างเพียงพอ			0.063
ไม่เห็นด้วยและตัดสินใจไม่ได้ (1-3 คะแนน)	5 (31.25)	11 (68.75)	
เห็นด้วย (4-5 คะแนน)	163 (55.07)	133 (44.93)	

ปัจจัยทางสังคม	จำนวน (ร้อยละ)		P-value
	ระดับความ ผูกพันต่อการ เรียนสูง	ระดับความ ผูกพันต่อการ เรียนปาน กลาง	
การสนับสนุนจากอาจารย์ที่ปรึกษา			
อาจารย์ที่ปรึกษาให้คำชี้แนะให้เสมอเมื่อต้องการ ไม่เห็นด้วยและตัดสินใจไม่ได้ (1-3 คะแนน)	29 (32.22)	61 (67.78)	<0.001*
เห็นด้วย (4-5 คะแนน)	139 (62.61)	83 (37.38)	
ชื่นชมเมื่อนักศึกษามีผลการเรียนที่ดี ไม่เห็นด้วยและตัดสินใจไม่ได้ (1-3 คะแนน)	58 (41.43)	82 (58.57)	<0.001*
เห็นด้วย (4-5 คะแนน)	110 (63.95)	62 (36.05)	
อาจารย์ที่ปรึกษาคอยให้กำลังใจเสมอ ไม่เห็นด้วยและตัดสินใจไม่ได้ (1-3 คะแนน)	37 (37.76)	61 (62.24)	<0.001*
เห็นด้วย (4-5 คะแนน)	131 (61.21)	83 (38.79)	
อาจารย์ที่ปรึกษาเอาใจใส่ และสนใจเสมอ ไม่เห็นด้วยและตัดสินใจไม่ได้ (1-3 คะแนน)	28 (31.11)	62 (68.89)	<0.001*
เห็นด้วย (4-5 คะแนน)	140 (63.06)	82 (36.94)	
การสนับสนุนจากเพื่อน			
ได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน ไม่เห็นด้วยและตัดสินใจไม่ได้ (1-3 คะแนน)	14 (42.42)	19 (57.58)	0.164
เห็นด้วย (4-5 คะแนน)	154 (55.20)	125 (44.80)	
สามารถเล่า และปรึกษาปัญหาต่างๆกับเพื่อนได้ ไม่เห็นด้วยและตัดสินใจไม่ได้ (1-3 คะแนน)	16 (48.48)	17 (51.52)	0.514
เห็นด้วย (4-5 คะแนน)	152 (54.48)	127 (45.52)	
เพื่อนคอยเป็นกำลังใจให้เสมอ ไม่เห็นด้วยและตัดสินใจไม่ได้ (1-3 คะแนน)	12 (44.44)	15 (55.56)	0.305
เห็นด้วย (4-5 คะแนน)	156 (54.74)	129 (45.26)	

ปัจจัยทางสังคม	จำนวน (ร้อยละ)		P-value
	ระดับความ ผูกพันต่อการ เรียนสูง	ระดับความ ผูกพันต่อการ เรียนปาน กลาง	
เพื่อนเต็มใจช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ แบ่งปันความรู้ในวิชา เรียน			0.115
ไม่เห็นด้วยและตัดสินใจไม่ได้ (1-3 คะแนน)	6 (35.29)	11 (64.71)	
เห็นด้วย (4-5 คะแนน)	162 (54.92)	133 (45.08)	
เพื่อนเป็นแรงผลักดันทำให้เกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ			0.009*
ไม่เห็นด้วยและตัดสินใจไม่ได้ (1-3 คะแนน)	18 (36.73)	31 (63.27)	
เห็นด้วย (4-5 คะแนน)	150 (57.03)	113 (42.97)	

*p<0.05

3.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคณะวิชา พบว่า การสนับสนุนจากคณะวิชา ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนทุนการศึกษา การมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอ เช่น มีโต๊ะ เก้าอี้ โซฟาที่ศนอุปกรณ์ในห้องเรียนเพียงพอ จัดสถานที่อ่านหนังสือ หรือสถานที่ทำกิจกรรมเพียงพอ มีแหล่งค้นคว้าหาความรู้เพียงพอ เช่น มีหนังสือใหม่ๆ ในห้องสมุด มีอินเทอร์เน็ต และคอมพิวเตอร์เพียงพอ การมีหลักสูตร มีกิจกรรมนอกหลักสูตรที่เหมาะสม มีอาจารย์ที่มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ รวมทั้งการมีชื่อเสียงของคณะวิชา ต่างมีผลต่อระดับความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน ($p < 0.05$) ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ความสัมพันธ์ของปัจจัยเกี่ยวข้องกับคณะวิชา กับความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน

ปัจจัยเกี่ยวกับคณะวิชา	จำนวน (ร้อยละ)		p-value
	ระดับความ ผูกพันต่อการ เรียนสูง	ระดับความ ผูกพันต่อการ เรียนปาน กลาง	
คณะวิชา มีทุนการศึกษาเพียงพอให้กับนักศึกษา			<0.001*
ไม่เห็นด้วยและตัดสินใจไม่ได้ (1-3 คะแนน)	63 (40.65)	92 (59.35)	
เห็นด้วย (4-5 คะแนน)	105 (66.88)	52 (33.12)	

ปัจจัยเกี่ยวกับคณะวิชา	จำนวน (ร้อยละ)		p-value
	ระดับความ ผูกพันต่อการ เรียนสูง	ระดับความ ผูกพันต่อการ เรียนปาน กลาง	
ในห้องเรียนมีโต๊ะและเก้าอี้ เครื่องปรับอากาศ ความสว่าง เพียงพอ ไม่เห็นด้วยและตัดสินใจไม่ได้ (1-3 คะแนน) เห็นด้วย (4-5 คะแนน)	41 (39.42) 127 (61.05)	63 (60.58) 81 (38.94)	<0.001*
ในห้องเรียนมีสไลด์ทัศนอุปกรณ์ เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่อง เสียง เครื่องฉาย LCD เพียงพอ ไม่เห็นด้วย (1-3 คะแนน) เห็นด้วย (4-5 คะแนน)	33 (35.11) 135 (61.93)	61 (64.89) 83 (38.07)	<0.001*
มีพื้นที่ในการอ่านหนังสือ หรือการจัดกิจกรรมอื่นๆในคณะ อย่างเพียงพอ ไม่เห็นด้วยและตัดสินใจไม่ได้ (1-3 คะแนน) เห็นด้วย (4-5 คะแนน)	75 (43.86) 93 (65.96)	96 (56.14) 48 (34.04)	<0.001*
ในห้องสมุดของคณะมีหนังสือใหม่ๆให้ฉันค้นคว้าอย่าง เพียงพอ ไม่เห็นด้วยและตัดสินใจไม่ได้ (1-3 คะแนน) เห็นด้วย (4-5 คะแนน)	32 (37.21) 136 (60.18)	54 (62.79) 90 (39.82)	<0.001*
มีคอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ตที่สำหรับค้นคว้าข้อมูลอย่าง เพียงพอ ไม่เห็นด้วยและตัดสินใจไม่ได้ (1-3 คะแนน) เห็นด้วย (4-5 คะแนน)	42 (41.18) 126 (60.00)	60 (58.82) 84 (40.00)	0.002*
เมื่อเรียนจบหลักสูตรนี้ จะสามารถหางานทำได้ง่าย ไม่เห็นด้วยและตัดสินใจไม่ได้ (1-3 คะแนน) เห็นด้วย (4-5 คะแนน)	20 (28.99) 148 (60.90)	49 (71.01) 95 (39.10)	<0.001*

ปัจจัยเกี่ยวกับคณะวิชา	จำนวน (ร้อยละ)		p-value
	ระดับความ ผูกพันต่อการ เรียนสูง	ระดับความ ผูกพันต่อการ เรียนปาน กลาง	
หลักสูตรที่เรียนมีการจัดการเรียนการสอนได้อย่าง เหมาะสม ไม่เห็นด้วยและตัดสินใจไม่ได้ (1-3 คะแนน) เห็นด้วย (4-5 คะแนน)	34 (34.00) 134 (63.21)	66 (66.00) 78 (36.79)	<0.001*
อาจารย์ผู้สอนมีความเชี่ยวชาญในการถ่ายทอดองค์ความรู้ ต่างๆ ไม่เห็นด้วยและตัดสินใจไม่ได้ (1-3 คะแนน) เห็นด้วย (4-5 คะแนน)	17 (36.96) 151 (56.77)	29 (63.04) 134 (63.21)	0.013*
คณะจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะต่างๆให้ อย่างเพียงพอ ทั้งทักษะวิชาการ ทักษะทางวิชาชีพ ไม่เห็นด้วยและตัดสินใจไม่ได้ (1-3 คะแนน) เห็นด้วย (4-5 คะแนน)	20 (26.67) 148 (62.45)	55 (73.33) 89 (37.55)	<0.001*
คณะมีการสนับสนุนในการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรม รับน้อง กิจกรรมค่ายอาสา กิจกรรมการประกวดร้องเพลง เป็นต้น ไม่เห็นด้วยและตัดสินใจไม่ได้ (1-3 คะแนน) เห็นด้วย (4-5 คะแนน)	15 (27.78) 153 (59.30)	39 (72.22) 105 (40.70)	<0.001*
คณะมีชื่อเสียง เป็นที่รู้จักในสังคม ไม่เห็นด้วยและตัดสินใจไม่ได้ (1-3 คะแนน) เห็นด้วย (4-5 คะแนน)	20 (30.30) 148 (60.16)	46 (69.70) 98 (39.84)	<0.001*

*p<0.05

4. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบของตัวแปรต่างๆ ด้วยวิธี Exploratory Factor analysis พบว่า มีค่า Kaiser-Meyer-Olkin เท่ากับ 0.823 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.5 และเข้าใกล้ 1 แต่เมื่อทดสอบ Bartlett's Test of Sphericity มีค่า Chi-Square เท่ากับ 2393.74 (p<0.001) ดังนั้น ข้อมูลปัจจัย

ต่างๆ สามารถใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบได้ และจากการหมุนแกนปัจจัยต่างๆ ด้วยวิธี Varimax โดยพิจารณา ค่า Loading factor มากกว่า 0.6 และทุกองค์ประกอบมีค่า Eigenvalue มากกว่า 1 พบว่า สามารถจัดองค์ประกอบของปัจจัยต่างๆได้เป็น 6 องค์ประกอบ ดังตารางที่ 9 คือ

องค์ประกอบที่ 1 คือ สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียน

องค์ประกอบที่ 2 คือ การสนับสนุนจากอาจารย์ที่ปรึกษา

องค์ประกอบที่ 3 คือ การสนับสนุนให้จัดกิจกรรมนอกหลักสูตร และความมีชื่อเสียงของ

คณะ

องค์ประกอบที่ 4 คือ การสนับสนุนจากครอบครัว

องค์ประกอบที่ 5 คือ สุขภาพจิต

องค์ประกอบที่ 6 คือ ชั้นปีที่ศึกษา และการได้รับทุนการศึกษา

ตารางที่ 9 องค์ประกอบของตัวแปรอิสระ

องค์ประกอบ	1	2	3	4	5	6
ในห้องเรียนมีโต๊ะและเก้าอี้ เครื่องปรับอากาศ ความสว่างเพียงพอ	0.75					
ในห้องเรียนมีสไลด์ทัศนอุปกรณ์ เครื่อง คอมพิวเตอร์ เครื่องเสียง เครื่องฉาย LCD เพียงพอ	0.80					
มีคอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ตสำหรับ ค้นคว้าข้อมูลอย่างเพียงพอ	0.69					
อาจารย์ที่ปรึกษาให้คำชี้แนะเสมอเมื่อ ต้องการ		0.79				
อาจารย์ที่ปรึกษาชื่นชม เมื่อผลการเรียนดี		0.67				
อาจารย์ที่ปรึกษาคอยให้กำลังใจเสมอ		0.87				
อาจารย์ที่ปรึกษาเอาใจใส่ และสนใจเสมอ		0.86				

องค์ประกอบ	1	2	3	4	5	6
คณะมีการสนับสนุนในการจัดกิจกรรมต่างๆ			0.69			
คณะมีชื่อเสียง เป็นที่รู้จักในสังคม			0.68			
ครอบครัวแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ในการเรียนเสมอ				0.79		
ครอบครัวคอยให้กำลังใจเสมอ				0.72		
ครอบครัวชื่นชมเมื่อได้ผลการเรียนที่ดี				0.74		
ครอบครัวคอยชี้แนะแนวทางการแก้ปัญหาในการเรียนเสมอ				0.76		
สุขภาพจิต					-0.82	
ชั้นปีที่ศึกษา						0.74
การได้รับทุนการศึกษา						0.64

5. ผลวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก

เมื่อนำข้อมูลองค์ประกอบที่ได้มาทำนายผลความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน โดยการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก พบว่ามีค่า Nagelkerke R Square เท่ากับ 0.25 ซึ่งสามารถอธิบายปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนได้ร้อยละ 25 และมีร้อยละความถูกต้อง (Percentage correct) เท่ากับ 67.9 พบว่า ปัจจัยที่มีผลและสามารถทำนายความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้มากที่สุด คือ องค์ประกอบที่ 1 สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียน พบว่า การที่คณะมีการสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ในห้องเรียนมีการจัดโต๊ะและเก้าอี้ เครื่องปรับอากาศ ความสว่าง โสตทัศนอุปกรณ์เพียงพอ มีคอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ตให้นักศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมอย่างเพียงพอ ทำให้นักศึกษามีระดับความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนสูงมากกว่า การที่คณะไม่ได้สนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เท่ากับ 1.81 เท่า ($p < 0.001$, 95% CI = 1.40-2.33) และองค์ประกอบที่มีผลความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนอย่าง

มีนัยสำคัญทางสถิติที่น้อยที่สุด คือ องค์ประกอบที่ 4 การสนับสนุนจากครอบครัว พบว่า การที่นักศึกษาได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว เช่น ได้รับแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ในการเรียน ได้รับกำลังใจ ซึ่ชื่นชมเมื่อได้ผลการเรียนที่ดี และคอยชี้แนะแนวทางการแก้ปัญหาในการเรียน ทำให้นักศึกษามีระดับความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนสูงมากกว่า การไม่ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว เท่ากับ 1.40 เท่า ($p=0.009$, 95% CI = 1.09-1.80) ซึ่งมีผลเท่ากับองค์ประกอบที่ 5 สุขภาพจิต พบว่า หากนักศึกษามีสุขภาพจิตดี ไม่มีความเครียด หรือความกังวลในการเรียน ทำให้นักศึกษามีความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนมากกว่าการที่มีการผิดปกติทางสุขภาพจิต เท่ากับ 1.40 เท่า ($p=0.008$, 95% CI = 1.09-1.80) ดังตารางที่ 10 และเมื่อทดสอบด้วยสถิติ Hosmer and Lemeshow พบว่า มีค่า p-value เท่ากับ 0.265 ซึ่งหมายความว่า สมการที่นำมาทำนายความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนมีความเหมาะสม

ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน

ปัจจัยที่ผลต่อความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน	Wald	Odd ratio	P-value
สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียน	20.95	1.81	<0.001*
การสนับสนุนจากอาจารย์ที่ปรึกษา	15.04	1.63	<0.001*
การสนับสนุนให้จัดกิจกรรมนอกหลักสูตร และความมีชื่อเสียงของคณะ	14.51	1.67	<0.001*
สุขภาพจิต	6.96	1.40	0.009*
การสนับสนุนจากครอบครัว	6.87	1.40	0.008*
ค่าคงที่	1.40	1.16	

Binary logistic regression R^2 เท่ากับ 0.25 Percent collect เท่ากับ 67.9

* $p < 0.05$

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อการเรียนของนักศึกษาเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรนี้ ได้เก็บข้อมูลเพื่อวัดระดับความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนและวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนในนักศึกษาคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ชั้นปีที่ 1-6 โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 312 คน จาก 1,020 คน ผลการศึกษาสามารถสรุปและอภิปรายได้ดังนี้

สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมนักศึกษาคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรมีคะแนนเฉลี่ยความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนเท่ากับ 57.11 ± 5.66 คะแนน จากคะแนนเต็ม 75 คะแนน จัดเป็นระดับความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนสูง ประกอบด้วย ความผูกพันเชิงพฤติกรรม เท่ากับ 20.11 ± 2.34 คะแนน (คะแนนเต็ม 25 คะแนน) ความผูกพันเชิงความคิด เท่ากับ 19.36 ± 2.73 คะแนน (คะแนนเต็ม 25 คะแนน) และความผูกพันเชิงอารมณ์ เท่ากับ 17.64 ± 3.31 คะแนน (คะแนนเต็ม 25 คะแนน) โดยมีนักศึกษาที่มีความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนสูงจำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 53.85 นักศึกษาที่มีความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนระดับปานกลางจำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 46.15 และไม่มีนักศึกษาที่มีความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนอยู่ในระดับต่ำ

เมื่อทำการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสามารถทำนายความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนได้ร้อยละ 25 โดยมีร้อยละความถูกต้องเท่ากับ 67.9 มี 5 ปัจจัย คือ สิ่งอำนวยความสะดวกของคณะวิชา ($p < 0.001$, 95% CI = 1.40-2.33) การสนับสนุนจากอาจารย์ที่ปรึกษา ($p < 0.001$, 95% CI = 1.27-2.08) การสนับสนุนให้มีกิจกรรมนอกหลักสูตร และความมีชื่อเสียงของคณะ ($p < 0.001$, 95% CI = 1.28-2.17) การสนับสนุนจากครอบครัว ($p = 0.009$, 95% CI = 1.09-1.80) และการมีสุขภาพจิตที่ดี ($p = 0.008$, 95% CI = 1.09-1.80)

อภิปรายผลการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ในภาพรวมนักศึกษาคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีระดับความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนสูง แสดงให้เห็นว่านักศึกษามีความทุ่มเท ใส่ใจ มุ่งมั่นกับการ

เรียนสูง ซึ่งระดับความผูกพันนี้มีความแตกต่างจากงานวิจัยของพงษ์จันทร์ และคณะ(1) ที่พบว่าระดับความผูกพันต่อการเรียนของนักศึกษาคณะเภสัชศาสตร์ มีระดับความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนปานกลาง ซึ่งแตกต่างกับการศึกษาในครั้งนี้ เนื่องจาก ด้วยบริบทของคณะวิชาที่แตกต่างไม่ว่าจะเป็นหลักสูตร กิจกรรมเสริมหลักสูตร สิ่งอำนวยความสะดวก และสวัสดิการของคณะวิชาที่มอบให้นักศึกษามีความแตกต่างกัน นักศึกษามีปัจจัยทั้งปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยทางสังคมที่มีความแตกต่างกัน นอกจากนี้เครื่องมือที่ใช้ในการวัดความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนทั้งสองการศึกษามีความแตกต่างกัน งานวิจัยของพงษ์จันทร์ และคณะ(1) ใช้แบบสอบถาม The Utrecht Work Engagement Scale for Students (UWESS-9) ซึ่งประกอบด้วย 3 มิติ คือ การมีพลังเต็มเปี่ยม (Vigor) การอุทิศตน (Dedication) และการซึมซาบกับการเรียน (Absorption) ซึ่งมีมิติในการวัดที่แตกต่างกับการศึกษานี้จึงอาจทำให้ผลความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนมีความแตกต่างกันได้

สำหรับปัจจัยที่มีผลและสามารถทำนายความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีทั้งปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคณะวิชา ปัจจัยแรก ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ สุขภาพจิต เนื่องจากการมีสุขภาพจิตดี อารมณ์ดี มีอารมณ์ความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนรู้ หากในชั้นเรียน ผู้เรียนรู้สึกสนใจ ตื่นเต้น มีความสุขกับการเรียน ไม่มีความกังวล ความเครียด และไม่เบื่อหน่ายในการเรียนจะทำให้เกิดความพยายามในการเรียนรู้ ใฝ่ใจกับการเรียนรู้ จะทำให้เกิดเป็นความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน(38) ดังเช่น งานวิจัยของ Cocorada(9) เป็นการศึกษาสภาวะทางอารมณ์ต่างๆ ทั้งด้านบวกและด้านลบ เช่น ความหวัง ความสุข ความภูมิใจ ความผิดหวัง โกรธ หรือกังวล ในก่อนระหว่าง และหลังการเข้าห้องเรียน มีผลต่อความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน และการประสบความสำเร็จในการเรียน และยังมีการศึกษาในแม็กซิโก จากงานวิจัยของ DURÓN-RAMOS และคณะ(44) พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ และการมีความสุขในการเรียน มีผลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน

ปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ การสนับสนุนจากอาจารย์ที่ปรึกษา เนื่องจากอาจารย์ที่ปรึกษามีหน้าที่ คอยแนะนำ ช่วยแก้ไขปัญหา ทั้งทางด้านการใช้ชีวิต หรือการเรียนแก่ผู้เรียน ช่วยวางแผนการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนสำเร็จการศึกษา เป็นที่พึงให้แก่ผู้เรียน ซึ่งทางคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรมีการมอบหมายให้อาจารย์ 1 ท่านดูแลนักศึกษาจำนวนประมาณ 15 คน และดูแลตั้งแต่นักศึกษาเข้ามาในปีแรก จนสำเร็จการศึกษา ทำให้อาจารย์ที่ปรึกษาได้เห็นพัฒนาการของนักศึกษา และสามารถดูแลนักศึกษาได้อย่าง

ทั่วถึง รวมทั้งยังมีการกำหนดช่วงเวลาให้นักศึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาได้พบปะเพื่อพูดคุยและปรึกษาปัญหาต่างๆ รวมทั้งแนะนำการเรียนในแต่ละภาคการศึกษา ซึ่งจะช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษาและนักศึกษาได้ ซึ่งลักษณะนี้สอดคล้องกับการศึกษาของพงษ์จันทร์ และคณะ(1) พบว่า ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักศึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษามีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังพบการศึกษาอื่นๆ ที่มีการศึกษาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างอาจารย์และนักศึกษา พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและอาจารย์มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน อาทิ การศึกษาของ Appleton และคณะ(12) Fernandez-Zabala และคณะ(42) Fraide และคณะ(40) พบว่า ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างอาจารย์และนักศึกษา อาจารย์คอยสนับสนุนผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนเพิ่มขึ้น และสอดคล้องกับการศึกษาของ Mu และคณะ(56) ที่พบว่าการได้รับการสนับสนุนที่ดีจากอาจารย์ จะทำให้นักศึกษามีผลการเรียนที่ดีขึ้น ปัจจัยทางสังคมอีกหนึ่งปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน คือ การสนับสนุนจากครอบครัว ครอบครัวถือเป็นสถาบันแรกในการสอนสิ่งต่างๆ และพ่อแม่ถือว่าเป็นครูคนแรกที่สอนสิ่งต่างๆที่เป็นพื้นฐานในการใช้ชีวิตให้กับนักศึกษา ครอบครัวเป็นแรงสนับสนุนทางด้านจิตใจ ด้านการเงิน คอยช่วยเหลือแก้ไขปัญหาให้นักศึกษาในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นการเรียน การใช้ชีวิตต่างๆ รวมทั้งวางแผนการศึกษาให้กับนักศึกษา ซึ่งลักษณะนี้สอดคล้องกับการศึกษาของพงษ์จันทร์ และคณะ(1) Appleton และคณะ(12) Jayarathn(41) Fernandez-Zabala และคณะ(42) Fraide และคณะ(40)

สำหรับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคณะวิชา ที่มีผลต่อความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ความสว่าง โสตทัศนอุปกรณ์ มีคอมพิวเตอร์ และมีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงที่ช่วยในการค้นคว้าข้อมูล และการสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมนอกหลักสูตรก็ส่งผลต่อความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน เนื่องจาก สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เป็นสิ่งที่คอยอำนวยความสะดวกในด้านการเรียน สร้างสภาพแวดล้อมที่ดีในการเรียนรู้ ซึ่งทางคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้มีการจัดสภาพแวดล้อมต่างๆในห้องเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีการเช็คความพร้อมของอุปกรณ์ภายในห้องเรียนให้พร้อมสำหรับการเรียนการสอน อีกทั้งยังมีการปรับพื้นที่ให้นักศึกษาใช้ในการอ่านหนังสือ หรือจัดกิจกรรมต่างๆเพิ่มขึ้น และมีการจัดและสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมนอกหลักสูตร ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เสริมทักษะเพิ่มเติมต่างๆ ให้กับนักศึกษา และมักเป็นกิจกรรมที่นักศึกษาได้มีโอกาสจัดกิจกรรม วางแผนจัดงานด้วยตนเอง เพื่อเสริมทักษะระหว่างศึกษา และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างรุ่นพี่รุ่นน้อง ซึ่งการได้สร้างความสัมพันธ์ที่ดี

ระหว่างเพื่อน รุ่นพี่ รุ่นน้องจะทำให้เกิดความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน(12, 40-42) สำหรับกิจกรรมที่จัด เช่น กิจกรรมออกค่ายอาสา เป็นกิจกรรมที่นักศึกษาได้มีโอกาสได้ออกไปทำกิจกรรมกับชุมชน ได้ลงไปช่วยสร้างและพัฒนาโรงเรียนที่ด้อยโอกาส ได้มีโอกาสลงเยี่ยมชาวบ้านในชุมชนนั้น สอดคล้องกับการศึกษาของ พงษ์จันทร์ และคณะ(1) เช่นกันพบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกของมหาวิทยาลัย ช่วยอำนวยความสะดวกและสร้างบรรยากาศในการเรียนที่ดี กิจกรรมเสริมหลักสูตร ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นนอกห้องเรียน เพื่อเสริมทักษะต่างๆ ให้กับนักศึกษา มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน สำหรับความมีชื่อเสียงของคณะวิชามีผลต่อความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน เนื่องจากลักษณะที่ดีของคณะวิชา เป็นพื้นฐานในการสร้างความเชื่อมั่น ความศรัทธา รวมทั้งค่านิยมต่อองค์กรนั้นๆ รวมทั้งเป็นการสร้างความเชื่อมั่นเรื่องคุณภาพการศึกษาด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของพงษ์จันทร์ และคณะ(1)

จากการศึกษาในครั้งนี้ พบว่าสามารถพยากรณ์ความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนได้ร้อยละ 25 และมีความถูกต้องร้อยละเท่ากับ 67.9 เนื่องจากอาจมีปัจจัยอื่นๆที่ยังไม่ได้มีการศึกษาในการศึกษาครั้งนี้ เช่น การมีความคิดที่ดีต่อการเรียน (Mindset) ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองด้านการเรียน (Academic self-efficacy) การมีจุดมุ่งหมายในชีวิต เป็นต้น ซึ่งอาจมีการศึกษาต่อไปในอนาคต

สำหรับข้อจำกัดในการศึกษาครั้งนี้ พบปัญหาในการติดตามการตอบกลับของนักศึกษา เนื่องจากการเก็บข้อมูลอยู่ในช่วงการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา อย่างไรก็ตามการศึกษาในอนาคตอาจเพิ่มจำนวนประชากร หรือทำการศึกษาในคณะเภสัชศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยต่างๆ ทั้งของมหาวิทยาลัยรัฐและเอกชนเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ ทางคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และสถาบันอื่นๆ สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในวางแผนเพื่อสร้างความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน โดยเฉพาะปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน อาทิ สามารถพัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษา และนักศึกษา พิจารณาการให้การสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนต่างๆ เพื่อให้ นักศึกษาทุกคนสามารถเข้าถึงได้อย่างเพียงพอ อาทิ การปรับปรุงสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้มีความสะดวกสบาย มีแหล่งค้นคว้าข้อมูลอย่างเพียงพอ สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี สนับสนุนการจัดกิจกรรมต่างๆของนักศึกษา และสร้างภาพลักษณ์ สร้างความน่าเชื่อถือ สร้างชื่อเสียงเพิ่มขึ้น เพื่อ

เพิ่มความมั่นใจต่อคณะสำหรับนักศึกษา และผู้ปกครอง จนทำให้นักศึกษาเกิดความผูกพันต่อการเรียนเพิ่มขึ้นต่อไป

สำหรับข้อเสนอแนะในการวิจัยในอนาคต อาจมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนต่างๆ เพิ่มเติมที่ยังไม่ได้มีการศึกษาในครั้งนี้โดยเฉพาะปัจจัยส่วนบุคคล อาทิ การมีวิธีคิดที่ดีต่อการเรียน (Mindset)(6) หากผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อความสามารถในการเรียนของผู้เรียน และการได้รับการสนับสนุนจากผู้สอน จะทำให้นักเรียนเกิดความผูกพันต่อการเรียน จนนำไปสู่การประสบความสำเร็จในการเรียน ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองด้านการเรียน (Academic self-efficacy)(1) เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน หากผู้เรียนเชื่อว่าตนเองมีความสามารถด้านการเรียน จะทำให้นักเรียนทุ่มเท ใส่ใจ พยายาม อุทิศตนให้กับการเรียน และไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้ ซึ่งความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองด้านการเรียนนี้ มีผลทำให้เกิดความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียน(1) การมีจุดมุ่งหมายในชีวิต หากผู้เรียนมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนในชีวิต จะทำให้นักเรียนสนใจ ทุ่มเท พยายาม ตั้งใจจนทำให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งการพยายาม มุ่งมานะ ในการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนมีความผูกพันต่อการเรียน นอกจากนี้ การศึกษาปัจจัยต่างๆ เพิ่มเติมแล้ว จากการทบทวนวรรณกรรม ยังมีวิธีวิเคราะห์ที่นำมาหาปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อการเรียนของผู้เรียนในกรณีที่ไม่ได้มีการแบ่งระดับความผูกพันต่อการเรียน เช่น การวิเคราะห์ด้วยการใช้ Multiple regression(1, 40, 42) หรือการใช้ Structural equation model(44) ซึ่งจะสามารถหาความสัมพันธ์ทางตรงและทางอ้อมของปัจจัยที่มีผลต่อการผูกพันต่อการเรียนต่อไป

ภาคผนวก

แบบสอบถามความผูกพันของผู้เรียน

แบบสอบถามฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันของนักศึกษาเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยแบบสอบถามความผูกพันของผู้เรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอนของคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียน การสอน รวมทั้งการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้แก่นักศึกษา

ทั้งนี้จึงขอความกรุณาให้ท่านตอบแบบสอบถามทุกข้อโดยอ้างอิงข้อมูลจากปีการศึกษา 2562 ให้ครบถ้วนมากที่สุด และทางผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลของท่านเป็นความลับ โดยนำเสนอข้อมูลในภาพรวมเท่านั้น ซึ่งจะไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถาม

ขอขอบคุณทุกท่านที่เสียสละเวลา และให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ภญ.ปิยะนุช เอื้อปัญจะสินธุ์

นักศึกษาปริญญาโท

สาขาเภสัชศาสตร์สังคมศาสตร์และการบริหาร

คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

แบบสอบถามความผูกพันของผู้เรียน

คำอธิบาย

แบบสอบถามฉบับนี้ ใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามประมาณ 10 นาที ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม (5 ข้อ)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคณะวิชา และบุคคลอื่นๆ (26 ข้อ)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับสุขภาพจิต (12 ข้อ)

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับความผูกพันของผู้เรียน (15 ข้อ)

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม (5 ข้อ)

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง และเติมข้อความสั้นๆลงในช่องว่าง

1. เพศ หญิง ชาย
2. ปีพ.ศ.ที่เข้าศึกษาในคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
3. ขณะนี้กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่.....
 โครงการพิเศษ โครงการปกติ โครงการปริญญาตรีสาขาอื่น
4. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่นักศึกษาได้รับทั้งหมด บาท
5. นักศึกษาได้รับทุนการศึกษาจาก
 ไม่ได้รับทุน
 ได้รับทุนจาก ระบุ.....

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคณะวิชา และบุคคลอื่นๆ (26 ข้อ)

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ในปีการศึกษาที่ผ่านมา

คำถาม	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ตัดสินใจ ไม่ได้	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วยอย่าง ยิ่ง
พ่อแม่ หรือผู้ปกครองแนะนำสิ่งที่เป็น ประโยชน์ในการเรียนกับฉันเสมอ					
พ่อแม่ หรือผู้ปกครองคอยให้กำลังใจฉันเสมอ					

คำถาม	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ตัดสินใจ ไม่ได้	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วยอย่าง ยิ่ง
พ่อแม่ หรือผู้ปกครองชื่นชมเมื่อฉันได้ผลการเรียนที่ดี					
พ่อแม่ หรือผู้ปกครองคอยชี้แนะแนวทางการแก้ปัญหาในการเรียนให้ฉันเสมอ					
พ่อแม่ หรือผู้ปกครองสนับสนุนฉันโดยให้ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องในการเรียนอย่างเพียงพอ					
อาจารย์ที่ปรึกษาให้คำชี้แนะให้ฉันเสมอเมื่อต้องการ					
เมื่อผลการเรียนของฉันดี อาจารย์ที่ปรึกษามักชื่นชมฉัน					
อาจารย์ที่ปรึกษาคอยให้กำลังใจฉันเสมอ					
อาจารย์ที่ปรึกษาเอาใจใส่ และสนใจฉันเสมอ					
ฉันได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนของฉัน					
ฉันสามารถเล่า และปรึกษาปัญหาต่างๆกับเพื่อนได้					
เพื่อนคอยเป็นกำลังใจให้ฉันเสมอ					
เพื่อนของฉันเต็มใจช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ แบ่งปันความรู้ในวิชาเรียนให้ฉัน					
เพื่อนของฉันเป็นแรงผลักดันทำให้ฉันเกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ					
คณะวิชามีทุนการศึกษาเพียงพอให้นักศึกษา					
ในห้องเรียนมีโต๊ะและเก้าอี้ เครื่องปรับอากาศ ความสว่างเพียงพอ					
ในห้องเรียนมีสแตนด์คอนอุปกรณ์ เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องเสียง เครื่องฉาย LCD เพียงพอ					

คำถาม	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ตัดสินใจ ไม่ได้	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วยอย่าง ยิ่ง
ฉันมีพื้นที่ในการอ่านหนังสือ หรือการจัด กิจกรรมอื่นๆในคณะอย่างเพียงพอ					
ในห้องสมุดของคณะมีหนังสือใหม่ๆให้ฉัน ค้นคว้าอย่างเพียงพอ					
คอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ตที่มีในคณะ ช่วย ให้ฉันค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมอย่างเพียงพอ					
ฉันคิดว่า เมื่อฉันเรียนจบหลักสูตรนี้ จะ สามารถหางานทำได้ง่าย					
หลักสูตรที่ฉันเรียนมีการจัดการเรียนการสอน ได้อย่างเหมาะสม					
อาจารย์ผู้สอนมีความเชี่ยวชาญในการถ่ายทอด องค์ความรู้ต่างๆให้ฉัน					
คณะจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนา ทักษะต่างๆให้ฉันอย่างเพียงพอ ทั้งทักษะ วิชาการ ทักษะทางวิชาชีพ เช่น โครงการ เตรียมความพร้อมก่อนฝึกปฏิบัติงาน และ กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ เช่น งานแต่งพี กิจกรรมรับน้อง เป็นต้น					
คณะมีการสนับสนุนในการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมรับน้อง กิจกรรมค่ายอาสา กิจกรรมการประกวดร้องเพลง เป็นต้น					
คณะมีชื่อเสียง เป็นที่รู้จักในสังคม					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับสุขภาพจิต (12 ข้อ)

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด ในปีการศึกษาที่ผ่านมา

1) รู้สึกสบายและมีสุขภาพดี

- ดีกว่าปกติ เหมือนปกติ แยกว่าปกติ แยกว่าปกติมาก

2) รู้สึกต้องการยาบำรุงใหม่กำลังวังชา

- ไม่เลย ไม่มากกว่าปกติ ค่อนข้างมากกว่าปกติ มากกว่าปกติมาก

3) รู้สึกทรุดโทรมและสุขภาพไม่ดี

- ไม่เลย ไม่มากกว่าปกติ ค่อนข้างมากกว่าปกติ มากกว่าปกติมาก

4) รู้สึกไม่สบาย

- ไม่เลย ไม่มากกว่าปกติ ค่อนข้างมากกว่าปกติ มากกว่าปกติมาก

5) เจ็บหรือปวดบริเวณศรีษะ

- ไม่เลย ไม่มากกว่าปกติ ค่อนข้างมากกว่าปกติ มากกว่าปกติมาก

6) รู้สึกตึงหรือคลายมีแรงกดที่ศรีษะ

- ไม่เลย ไม่มากกว่าปกติ ค่อนข้างมากกว่าปกติ มากกว่าปกติมาก

7) มีอาการวูบรอนหรือหนาว

- ไม่เลย ไม่มากกว่าปกติ ค่อนข้างมากกว่าปกติ มากกว่าปกติมาก

8) นอนไม่หลับเพราะกังวลใจ

- ไม่เลย ไม่มากกว่าปกติ ค่อนข้างมากกว่าปกติ มากกว่าปกติมาก

9) ไม่สามารถหลับได้สนิทหลังจากหลับแล้ว

- ไม่เลย ไม่มากกว่าปกติ ค่อนข้างมากกว่าปกติ มากกว่าปกติมาก

10) รู้สึกตึงเครียดอยู่ตลอดเวลา

- ไม่เลย ไม่มากกว่าปกติ ค่อนข้างมากกว่าปกติ มากกว่าปกติมาก

11) รู้สึกหงุดหงิด อารมณ์ไม่ดี

- ไม่เลย ไม่มากกว่าปกติ ค่อนข้างมากกว่าปกติ มากกว่าปกติมาก

12) รู้สึกกลัวหรือตกใจโดยไม่มีเหตุผลสมควร

- ไม่เลย ไม่มากกว่าปกติ ค่อนข้างมากกว่าปกติ มากกว่าปกติมาก

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับความผูกพันของผู้เรียน (15 ข้อ)

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ในปี

การศึกษาที่ผ่านมา

คำถาม	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ตัดสินใจ ไม่ได้	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. ฉันตั้งใจเรียนในห้องเรียน					
2. ฉันปฏิบัติตามกฎระเบียบของคณะ					
3. ฉันมักจะส่งงานที่ได้รับมอบหมายตามกำหนด					
4. เมื่อฉันมีข้อสงสัยขณะเรียน ฉันจะสอบถามอาจารย์ผู้สอนในชั้นเรียน					
5. ฉันมักจะมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม					
6. ฉันไม่เคยรู้สึกว่าจะเรียนไม่จบจากคณะนี้					
7. ฉันรู้สึกกระตือรือร้นกับงานที่ได้รับมอบหมายในชั้นเรียน					
8. ฉันชอบอยู่ที่คณะของฉัน					
9. ฉันรู้สึกสนใจในงานที่ได้รับมอบหมายในชั้นเรียน					
10. ห้องเรียนของฉัน เป็นสถานที่ที่น่าสนใจ					
11. เมื่อฉันอ่านหนังสือ ฉันมักจะตั้งคำถามกับตนเอง ว่าเข้าใจสิ่งที่กำลังอ่านอยู่หรือไม่					
12. ฉันพูดคุยกับบุคคลภายนอก เกี่ยวกับสิ่งที่ฉันได้เรียนในห้องเรียน					
13. ถ้าไม่เข้าใจศัพท์เทคนิค หรือบทเรียน ฉันพยายามค้นคว้าด้วยตนเอง หรือสอบถามจากผู้รู้					
14. ฉันพยายามบูรณาการความรู้ที่เรียนในห้องเรียน เพื่อนำมาแก้ปัญหาใหม่ๆ					
15. ฉันพยายามบูรณาการความรู้หลายๆด้าน เพื่อผนวกให้กลายเป็นองค์ความรู้					

ภาคผนวก ข

หนังสือรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

มหาวิทยาลัยศิลปากร

หนังสือฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

รหัสโครงการ: REC 63.0519-040-2128

ชื่อโครงการ (ภาษาไทย): ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันของนักศึกษาเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ชื่อโครงการ (ภาษาอังกฤษ): Factors affecting pharmacy student engagement at Silpakorn University

ผู้วิจัยหลัก: นางสาวปิยะนุช เอื้อปัญจะสินธุ์

สังกัด: คณะเภสัชศาสตร์

เอกสารที่รับรอง:

1. แบบเสนอเพื่อขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เวอร์ชัน 01 ฉบับลงวันที่ 19 พฤษภาคม 2563
2. แบบเสนอโครงการวิจัยเพื่อการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (ฉบับภาษาไทย) เวอร์ชัน 01 ฉบับลงวันที่ 19 พฤษภาคม 2563

ได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยยึดหลักเกณฑ์ตามคำประกาศ เฮลซิงกิ (Declaration of Helsinki) และมีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมายข้อบังคับ และข้อกำหนดภายในประเทศ

(ศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ศิวะมรศักดิ์)
ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
มหาวิทยาลัยศิลปากร

หมายเลขใบรับรอง COE 63.0520-037

วันที่รับรอง: 20 พฤษภาคม พ.ศ.2563

สำนักงานบริหารการวิจัย นวัตกรรมและการสร้างสรรค์
6 ถนนราชมรรคาใน ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม 73000
โทร 0-3425-5808 โทรสาร (Fax) : 0-3425-5808
email : su.ethicshuman@gmail.com

รายการอ้างอิง

1. Pusapanich P, Wongpinpech V, Smithikrai C, Kreausukon P. Factors predicting student engagement of Chiang Mai University students. Chiang Mai: Department of psychology Faculty of Humanities Chiang Mai University; 2017.
2. Trowler V. Student engagement literature review. Heslington: The higher education academy; 2010.
3. Truta C, Parv L, Topala I. Academic Engagement and Intention to Drop Out: Levers for Sustainability in Higher Education. *Sustain*. 2018;10(4637):1-11.
4. Finn JD, Rock DA. Academic success among students at risk for school failure. *J Appl Psychol*. 1997;82(2):221-34.
5. Lin LC, Hung IC, Kinshuk, Chen NS. The impact of student engagement on learning outcomes in a cyber-flipped course. *Educ Technol Res Dev*. 2019;67(6):1573-91.
6. Jensen E. Engaging Students with Poverty in Mind: Practical Strategies for Raising Achievement. Alexandria: Association for Supervision & Curriculum Development; 2013.
7. Wang C, Szabo JS, Dykman RA. Effects of a carbohydrate supplement upon resting brain activity. *Integr Physiol Behav Sci*. 2004;39:126-38.
8. Christenson S, Reschly AL, Wylie C. Handbook of research on student engagement. New York: Springer; 2012.
9. Cocorada E. Achievement emotions and performance among university students. *Bulletin of the Transilvania University of Braşov, Series VII: Social Sciences and Law*. 2016;9(2):119-28.
10. Karim MI, Hamid HS. Factor structure of the student engagement instrument among Malaysian undergraduates. *Jurnal Psikologi Malaysia*. 2016;30(2):1-12.
11. Sagayadevan V, Jeyaraj S. The role of Emotional Engagement in Lecturer-Student interaction and the Impact on Academic Outcomes of Student Achievement and Learning. *JoSoTL*. 2012;12(3):1-30.
12. Appleton JJ, Christenson SL, Kim D, Reschly AL. Measuring cognitive and psychological engagement: Validation of the Student Engagement Instrument. *J School Psychol*. 2006;44(5):427-45.

- 1 3 . Silpakorn University. Student list. [online].[cited 2019 Dec 22]. Available from: <http://reg4.su.ac.th/registrar/studentByProgram.asp>.
- 1 4 . Wongkongkaew P, Krongkaew A, Tachayaphong A. Cause of Student Drop out Bachelor of Accountancy Program as Usual Attitude of Regular students, Department of Accounting, Rajabhat Kamphaengphet University. The 4th Kamphaengphet Rajabhat University National Conference; 2017 Dec 22; Kamphaengphet: Kamphaengphet Rajabhat University; 2017. p.731-42
- 1 5 . Taros S. Discriminant Factors of Undergraduate Students Dropping Out in Mahasarakham University [master thesis]. Mahasarakham: Mahasarakham University; 2019
- 1 6 . Wareebor J. Dropout and persistence phenomena of undergraduate students of Burapha University by exploration, explanation and prediction[dissertation]. Chonburi: Burapha University; 2019
17. Chantawong K. Factors causing the college dropouts of Valaya Alongkorn Rajabhat University under the royal patronage, sakaeo campus. Valaya Alongkorn Review. 2015;5(1): 127-141.
18. Meesan N, Skulkhu J, Phothisuk A, Suthummaraksa S. Institutional Commitment of Students in Dhurakij Pundit University. Suthiparithat. 2014;28(88):255-70.
19. Faculty of Pharmacy SU. [updated 2020. Available from: <https://pharmacy.su.ac.th>.
- 2 0 . Schaufeli WB. What is engagement?. In: Employee engagement in theory and practice. Routledge, 2013.p. 29-49
21. นิรันดร์ นามคำ. ความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการสำนักงานเลขาธิการกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย [online].[cited Dec 22 ,2 0 1 9] [Available from: <http://www.thongsook.ac.th/main/admin/uploads/FacultyOfGrad/175-file-researchstd11.pdf>.
22. ชาญวุฒิ บุญชม. ความผูกพันต่อองค์กร: ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนอิสลาม สันติชน [ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารพัฒนาสังคม)].กรุงเทพมหานคร:สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์;2553
23. ปารีชาติ บัวเป็ง. ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท ไตกิน อินดัสทรีส์ ประเทศไทย (จำกัด) [ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิชาเอกธุรกิจระหว่างประเทศ]. กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี;2554

24. วรณิภา นิลวรรณ. ความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี [ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิชาเอกการจัดการทั่วไป].กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี;2554.
25. สมจิตร จันท์เพ็ญ.ความผูกพันต่อองค์กรของเจ้าหน้าที่ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) [ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารพัฒนาสังคม)].กรุงเทพมหานคร:สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์;2557
26. อิศราพงศ์ พงศ์ทวีวิโรฒ. ความผูกพันของผู้ใช้บริการที่มีต่อการบริการของโรงพยาบาลเอกชนชั้นนำแห่งหนึ่ง ใน กรุงเทพมหานคร [online].[cited Dec 22,2019] [Available from: http://mba.swu.ac.th/article/fileattachs/10022015104103_f_0.pdf.
27. World Health Organization. Patient Engagement: Technical Series on Safer Primary Care[online].[cited Dec 22,2019] [Available from: <http://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/252269/9789241511629-eng.pdf;jsessionid=D4B2F9842A0C783E4DB9C5F1F2F517B0?sequence=1>.
28. Kuh G, Cruce T, Shoup R, Kinzie J, Gonyea R. Unmasking the effects of student engagement on college grades and persistence. Indiana University Bloomington: Center for Postsecondary Research. 2007.
29. Oyler DR, Romanelli F, Piascik P, Cain J. Practical insights for the pharmacist educator on student engagement. Am J Pharm Educ. 2016;80(8).
30. Abla C, Fraumeni BR. Student Engagement: Evidence-Based Strategies to Boost Academic and Social-Emotional Results. Colorado: McREL International; 2019.
31. Finn JD. Withdrawing from school. Rev Educ Res. 1989;59(2):117-42.
32. Marks HM. Student engagement in instructional activity: Patterns in the elementary, middle, and high school years. Am Educ Res J. 2000;37(1):153-84.
33. Newmann FM, Wehlage GG. The Significance and Sources of Student Engagement. In: Newman FM., Ed., Student Engagement and Achievement in American Secondary Schools, Teachers College Press, New York,1992. p.11-39
34. Furlong MJ, Christenson SL. Engaging students at school and with learning: A relevant construct for all students. Psychol Sch. 2008.
35. Fredricks JA, Blumenfeld PC, Paris AH. School engagement: Potential of the concept, state of the evidence. Rev Educ Res. 2004;74(1):59-109.
36. Gunuc S. The relationships between student engagement and their academic

achievement. *IJONTE*. 2014;5(4):216-31.

37. Schaufeli WB, Bakker AB, Salanova M. The measurement of work engagement with a short questionnaire: A cross-national study. *Educ Psychol Meas*. 2006;66(4):701-16.

38. Skinner EA, Belmont MJ. Motivation in the classroom: Reciprocal effect of teacher behavior and student engagement across the school year. *J Educ Psychol*. 1933;85(4):571-81.

39. จุฑารัตน์ ทิพย์บุญทรัพย์, ศศิธร โรจน์สงคราม. การศึกษาความผูกพันของนักศึกษาต่อวิทยาลัยนานาชาติมหาวิทยาลัยมหิดล. *Mahidol R2R e-Journal*. 2560;4(1).

40. Fraide A, Ganotice JR, Ronnel BK. Social Influences on Students' Academic Engagement and Science Achievement. *Psychol Stud*. 2014;59(1):30-5.

41. Jayarathna LCH. Perceived Social Support and Academic Engagement. *Kelaniya Journal of Management*. 2014;3(2):85-92.

42. Fernandez-Zabala A, Goni E, Camino L, Zulaika LK. Family and school context in school engagement. *Eur J Psychol Educ*. 2016;9(2):47-55.

43. Kindermann TA, McCollam TL, Gibson E. Peer networks and students' classroom engagement during childhood and adolescence. *Social motivation: Understanding children's school adjustment*. 1996:279-312.

44. Durón-Ramos MF, García Vázquez FI, Lagares LP. Positive psychosocial factors associated with the university student's engagement. *Open Psychol J*. 2018;11(1).

45. Fredricks J, McColskey W, Meli J, Mordica J, Montrosse B, Mooney K. Measuring Student Engagement in Upper Elementary through High School: A Description of 21 Instruments. *Issues & Answers. REL 2011-No. 098*. Regional Educational Laboratory Southeast. 2011.

46. Lester D. A review of the student engagement literature. Focus on colleges, universities & schools. 2013;7(1).

47. Carini RM, Kuh GD, Klein SP. Student engagement and student learning: Testing the linkages. *Res Higher Educ*. 2006;47(1):1-32.

48. San Tang K, Loo JM, Tam CL, Lee SWH. Cultural influences on pharmacy student engagement in a global university. *Pharm Educ*. 2018;18.

49. Maroco J, Maroco AL, Campos JADB, Fredricks JA. University student's engagement: development of the University Student Engagement Inventory (USEI). *Psicologia*:

Reflexão e Crítica. 2016;29(21):1-12.

50. Sinval J, Casanova JR, Marôco J, Almeida LS. University student engagement inventory (USEI): Psychometric properties. *Curr Psychol*. 2018:1-13.

51. Yamane T. *Statistics: an introductory analysis*. 3th ed. New York: Harper and Row Publications; 1973.

52. Department of mental health. Thai GHQ 12 – 28 – 30 – 60. [online]. 2016 [cited Dec 22,2019]. Available from: <https://dmh.go.th/test/download/view.asp?id=16#>.

53. Tana N, Chakkrit S, Chatchawan S. Reliability and validity of the Thai version of the General Health Questionnaire. *J Psychiatr Assoc Thailand* 1996;41(1):2-17.

54. Bussaratid S, Wannari K, Pukrittayakami P, Hosiri T, Wiwatwararom N, Pornnoppadol C. Reliability and Validity Study of Adult ADHD Self-Report Scale (ASRS) Screener v1.1 Thai Version. *J Psychiatr Assoc Thailand*. 2016;61(2):145-54.

55. Sawasdipanich N, Tiansawad S. Instrument Translation for Cross-Cultural Research: Technique and Issues to be Considered. *Thai Journal of Nursing Council*. 2011;26(1):19-28.

56. Mu L, Fosnacht K. Effective Advising: How Academic Advising Influences Student Learning Outcomes in Different Institutional Contexts. *Rev High Ed*. 2019;42(4):1283-1307.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ปิยะนุช เอื้อปัญญาจะสินธุ์
วัน เดือน ปี เกิด	22 ตุลาคม 2532
สถานที่เกิด	สงขลา
วุฒิการศึกษา	เภสัชศาสตรบัณฑิต คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่อยู่ปัจจุบัน	มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
ผลงานตีพิมพ์	Kamolpat Chaiyakittisophon, Jadesada Lertsirimunkong, Naritsara Khamsamut, Piyanut Ueapanjasin. Cost-Utility of Dabigatran Compared with Warfarin for Stroke Prevention in Patient with Atrial Fibrillation. The 14th International Conference of Public Health Sciences “Public Health towards Health Sustainability” .1st October 2014. Mandarin Hotel, Bangkok, Thailand. [Oral presentation]

